

Täysistunto

Tiistai 5.9.2017 klo 14.03—16.16

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 80/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.11 Sisäministeri Paula Risikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Hyvä henkilökunta! Hyvää syksyä, on tullut aika palata tähän saliin.

Tähän hallituksen esitykseen tiivistyy teemoja, joiden pitäisi näkyä maahanmuuttokeskustelussa paljon enemmän. Tarkoitan ennen kaikkea työllisyyttä, talouskasvua ja niiden edellytyksiä. Tässä nimittäin on esitys, jonka kaikkiin kolmeen kohderyhmään tarvitaan työntekijöitä ulkomailta juuri nyt, ei vasta joskus myöhemmin ja jossain muualla. Puhumme nimittäin asioista, joissa on työvoimapula nyt, vuonna 2017 — työvoimapulasta aloilla, jotka ovat keskeisiä talouskasvun moottoreina tai maaseudun säilymisenä asuttuna.

Arvoisa puhemies! Esityksellä pannaan käytäntöön EU:n kausityö- ja niin kutsuttu ICT-direktiivi. Tällä niin sanotulla sisäisen siirron direktiivillä on myös lyhennimenimi ICT, jonka kaikki tuolla Euroopan areenoilla tuntevat, vaikka sillä varsinaisesti ei ole informaatioteknologiaan niinkään yhteyttä.

Molempien täytäntöönpano on valitettavasti viivästynyt. Kausityödirektiivin määräaika oli 30.9.2016, ja niin kutsutun sisäisen siirron eli tuttavallisesti ICT-direktiivin täytäntöönpano oli 30.11.2016. Kumpikin direktiivi esitetään pantavaksi täytäntöön omalla laillaan eikä perinteiseen tapaan ulkomaalaislakia muuttamalla.

Aloitan kausityöstä:

Lähes 15 000 kausityöntekijää toisensa jälkeen tulee Suomeen, tekee työrupeaman ja palaa kotimaahansa. Tämän työpanoksen ansiosta lukematon määrä suomalaisia pysyviä työpaikkoja säilyy alueilla ja aloilla, joille suomalaista ja kotimaista kausityövoimaa ei ole saatavissa. Direktiivissä tehdyn rajauksen vuoksi kausityölailla on kaksi kohderyhmää: maatalous ja matkailu. Uskoisin, että tässäkin salissa monia yllättää se tieto, kuinka riippuvainen Suomen maatalous on jo pitkään ollut kausityöntekijöistään. Joka kolmannen maatalouden työpaikan täyttää nimittäin kausityöntekijä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

Maatalouden lisäksi kausityölain toinen keskeinen kohderyhmä on matkailu. Kausityöntekijöiden määrä matkailualalla on perinteisesti ollut suuri, mutta työvoiman tarve on pääosin täytetty kotimaasta. Esimerkiksi pohjoisen hiihtokeskukset ovat löytäneet työntekijänsä Etelä-Suomesta. Tilanne matkailussa on kuitenkin nopeasti muuttunut tämän lain valmistelun kuluessa, erityisesti Kaukoidästä tulevien matkailijoiden määrä on kasvanut. Kasvu näyttää jatkuvan. Hyvä niin.

Matkailijoiden määrän kasvun lisäksi työvoiman tarpeeseen on tullut muutosta, ja se on vaikuttanut siihen, että tarvitaan myös kausityöntekijöitä. Perinteisen majoitus- ja ravintolatoiminnan ympärille on kehittynyt laaja kirjo mitä erilaisimpia palveluita, joiden tarpeisiin ei aina ole mahdollista reagoida nopeasti. Emme esimerkiksi löydä Suomesta riittävästi kiinankieliseen asiakaspalveluun kykeneviä henkilöitä, ja työvoiman tarve on silti välitön. Kausityön avulla luomme edellytykset suurelle määrälle pysyviä työpaikkoja suomalaisille ja kasvavien investointien ruokkimalle jatkuvalla kasvulla.

Arvoisa rouva puhemies! Kausityölaissa määritellään maahantulon ehdot ja kausityöntekijöiden oikeudet maassaolon aikana. Säännökset muodostavat kokonaisuuden, jonka taustalla ovat yhtäältä kausityödirektiivi ja Schengenin raja- ja viisumisäännöstö sekä toisaalta tarve kotimaisen työvoiman saatavuutta koskevan harkinnan säilyttämiseen.

Tämän taustan vuoksi laissa esitetään oleskelun pituudesta ja tulijan lähtömaasta riippuen säädettäväksi kolmesta erilaisesta lupatyypistä. Kaikkien lupatyyppien työntekoa koskevat edellytykset olisivat kuitenkin samat. Alle kolmeksi kuukaudeksi tulevat kausityöntekijät saapuvat maahan joko Suomen edustuston myöntämällä viisumilla tai viisumivapaasti. Näille henkilöille määrättäisiin edellä mainitsemieni, laissa jo olemassa olevien Schengenin raja- ja viisumisäännösten sisältämien maahantuloedellytysten lisäksi Suomessa työskentelyn ehdot. Tällaisia ehtoja ovat voimassa oleva työ sopimus tai sitova työtarjous, työsuhteen ehtojen työehtosopimuksen mukaisuus ja asianmukainen majoitus. Lähtökohtana ovat vastaavaan kotimaiseen työntekijään sovellettavat ehdot.

3—6 kuukauden luvat myöntää Maahanmuuttovirasto noudattaen alakohtaista saatavuusharkintaa, jossa Maahanmuuttovirasto seuraa kotimaisen työvoiman tarjontaa ja voi tarvittaessa siirtyä monimutkaisempaan menettelyyn, jota sovelletaan kaikkiin 6—9 kuukaudeksi myönnettäviin lupiin. Nämä 6—9 kuukauden luvat myönnetään työntekijän oleskelulupamenettelyä vastaavassa menettelyssä. Siinä Maahanmuuttovirasto myöntää oleskeluluvat TE-toimiston tehtyä ensin hakemusta koskevan osaratkaisun, joka sisältää muun muassa arvion siitä, onko haettuun tehtävään saatavissa kotimainen työntekijä.

Direktiivin edellyttämä tarkempi luettelo kausityötä sisältävistä aloista annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Esitykseen liittyvissä laeissa säädettäisiin muun muassa direktiivin edellyttämistä kausityöntekijöiden oikeuksista terveydenhoitoon ja erilaisiin etuuksiin.

Esitys sisältää myös säännökset, joilla tehostaisimme merkittävästi ulkomaalaisia työllistävien työnantajien valvontaa ja erityisesti valvonnan vaikuttavuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Toista tähän pakettiin kuuluvaa keskeistä lakia kutsutaan tässä siis ICT-laiksi, ja se koskee sisäisen siirron direktiiviä. Se koskee huomattavasti pienempää määrää työntekijöitä kuin kausityölaki. Sisäisen siirron niin kutsutussa ICT-laissa tarkoitettuja työntekijöitä ovat kolmansiin maihin sijoittuneiden yritysten johtajat, asiantuntijat ja eräät paikalliset harjoittelijat, jotka lähetetään saman konsernin sisällä työskentelemään konsernin toimipisteeseen Suomessa. Laki ei koske suomalaisen yrityksen rekrytoimia ulkomaalaisia. Tämän direktiivistä johtuvan rajauksen vuoksi määrä jäänee ainakin alussa pieneksi, ehkä kuitenkin yli 1 000 hengen vuosittaiseksi määräksi. Suomeen sijoit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

tuneilla kansainvälisillä yrityksillä nämä henkilöt ovat silti avainasemassa. Heidän maahantuloaan pitää siksi kaikin keinoin pyrkiä edistämään. Tällä esityksellä pyritään erityisesti lupamenettelyn sujuvuuteen.

Tämäkin esitys poikkeaa perinteisestä maahanmuutosta. Työntekijöiden työsuhde säilyy lähettävään yritykseen koko siirron ajan, mutta työsuhteen ehdot määräytyvät Suomen lainsäädännön mukaisesti. Henkilöt myös palaavat kotimaahansa heti työsuhteen päätyttyä tai viimeistään kolmen vuoden kuluttua maahantulosta.

Laissa säädettäisiin lisäksi oikeudesta siirtyä toisessa EU-valtiossa myönnettyllä luvalla Suomeen. Siirtyminen alle kolmeksi kuukaudeksi tapahtuu yksinkertaisen ilmoituksen perusteella.

Esitetyt lait ovat hyvin ajankohtaisia, ja niiden säätämiseen on suuri tarve. Taustalla on kahden EU-direktiivin täytäntöönpano. Molempien lakien keskeisenä tavoitteena on direktiivien täytäntöönpanon ohella rakentaa lainsäädäntöpohja sähköisille palveluille ja digitaalisille menettelyille eli sujuvoittaa hakemista. Muutoksilla haetaan edellytyksiä paremmalle asiakaspalvelulle, erityisesti lyhyemmille käsittelyajoille. Samalla luodaan säädösperusta työsuojelu- ja maahanmuuttoviranomaisten sähköiselle tiedonvaihdon, jolla parannetaan viranomaisten valvontatyön vaikuttavuutta tilanteissa, joissa resurssien kasvataminen ei ole mahdollista.

Täytäntöönpanossa emme ole tyytyneet vain direktiivin sisällön kirjaamiseen kotimaiseksi lainsäädännöksi. Tavoitteenamme oli luoda ja tuoda omat palamme siihen palapeiliin, jossa Suomesta rakennetaan entistä houkuttelevampi matkailumaa, jossa huolehditaan, että maaseutu säilyy laajalti asuttuna, ja jossa työmarkkinoiden tarpeisiin ketterästi vastaava maahanmuuttohallinto toimii. — Kiitos.

14.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tämä lakiehdotus on sen luonteinen, että sitä ei voi täältä lähettää ilman keskustelua valiokuntaan. Ministeri Risikko kävi hyvin esityksen läpi. Tässä ehdotetaan siis säädettäväksi laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten, ja tämä koskee siis aika rajattua osaa ammattikunnista. Tässä esityksessä kerrotaan näistä aloista, joita ministerikin esille toi, esimerkiksi maataloista, ja vaikka niiden määrä valitettavasti on laskenut, tilakoko on myös kasvanut, ja se osaltaan on tarkoittanut sitä, että ulkopuolisen työvoiman tarve on kasvanut, ja tällä osittain on vastattu ja vastataan myös siihen. Myös matkailu- ja ravitsemusala työllistävät merkittävästi koko ajan enemmän väkeä Suomessa, ja tällä alalla myös tarvitaan kausityöntekijöitä. Ehkä tässä keskustelussa esillä voisi pitää myös sitä, niin kuin ministeri Lintilä nosti, että ovatko meidän loma-aikamme esimerkiksi oikeassa paikassa. Löytyisikö näihin kausityötehtäviin esimerkiksi opiskelijoita tekemään näitä töitä, jos meidän lomarytmimme olisi toisennäköinen? Mielestäni se on ihan pohtimisen arvoinen asia, ja itse tyytyväisyydellä otin vastaan tämän elinkeinoministeri Lintilän esityksen.

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että tässä salissa keskusteltaisiin myös siitä, että meidän olisi aika tehdä päätös ulkomaalaisen työvoiman työlupien tarveharkinnasta luopumisesta. Se liittyy tähän asiaan hyvin läheisesti. Ulkomaankauppaministeri Kai Mykkänen totesi aivan oikein, että "tämä olisi ilmainen tapa saada talouskasvua vauhditettua maassamme ja kasvun pullonkauloja auki". Useissa yrityksissä alkaa nimittäin olla työvoimapula, ja työvoimapulasta voi tulla kasvun este. [Ben Zyskowicz: Mikä on demareiden kanta?] Yrityksille pitää mahdollistaa niiden osaajien nopea hankkiminen, mitä yritykset kulloinkin tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

vitsevat, sillä tällä hetkellä tämä prosessi kestää hyvin pitkään, jopa useita kuukausia, ja se usein aiheuttaa isoja ongelmia ja jopa estää kasvua, että näihin ratkaisuihin ei lopulta lähdetä. Myös Pellervon taloustutkimuksen ennustepäällikkö Janne Huovari totesi tuossa budjettiriihen alla, että työllisyyden paranemisen kannalta kasvun jatkuminen on ensiarvoisen tärkeää, ja hän nosti nimenomaan tämän yhdeksi nopeaksi keinoksi vaikuttaa kasvuun ja työllisyyteen.

Arvoisa puhemies! Oli ilo huomata, että myös viime päivinä tämä ajatus on saanut tukea vasemmistoliitosta, edustaja Modigilta ainakin, jos oikein ymmärsin, ja myös sosiaalidemokraattien riveistä, edustaja Tuppuraiselta ainakin, niin että laaja, eri puoluekentistä tuleva kannatus tälle ajatukselle on. Toivon, että tästä käydään nyt laajempaa keskustelua, ja tyytyväisyydellä myös kuuntelin, kuinka edustaja Haatainen viikonloppuna nosti esille sen, että meidän on syytä olla avoimia ja katsoa rohkeasti tulevaisuuteen. Siitä nimenomaan tässäkin olisi kyse.

14.24 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hallituksen tavoitte selkiyttää ja yhdenmukaistaa työperäisen maahanmuuton käytänteitä on hyvä. Sosiaalidemokraateille on tärkeää, että kaikkia työntekijöitä, niin kantasuomalaisia kuin muualta tulleita, kohdellaan yhdenvertaisesti ja että pelisäännöt ovat reilut ja ne ovat kaikilta osin kunnossa.

Suomen tavoitteena tulee olla vastuullinen ja inhimillinen maahanmuuttopolitiikka, ja se pitää sisällään myös hallitun työperäisen maahanmuuton. Nyt käsittelyssä oleva, EU-direktiiviin perustuva lakiesitys pyrkii osaltaan selkiyttämään työperäisen maahanmuuton edellytyksiä. Hyvästä tarkoituksesta huolimatta esitys kuitenkin vaatii vielä täsmennyksiä. Erityisesti tämä laki vaatii rinnalleen parempaa valvontaa. Tarvitsemme jatkossakin työperäistä maahanmuuttoa. Myöskään sinisilmäisyyteen meillä ei ole varaa.

Erityisen huolestuttavaa on, että hallitus esittää TE-toimistojen ohittamista työvoiman saatavuusharkinnassa nykykäytännöstä poiketen. Tämä tarkoittaisi sitä, että alueilla, missä on paras ymmärrys työvoiman tarpeesta — kullakin alueella, kussakin maakunnassa — ei olisi enää kunnollista sananvaltaa tarveharkinnan toteuttamiseen. Voikin kysyä: missä on läheisyysperiaate? Herää kysymys, onko tämä lakiesitys askel kohti koko tarveharkinnasta järjestelmästä luopumista.

Työperäisen maahanmuuton toimiva valvonta on tärkeää, jotta pystymme pitämään kurissa myös toisen puolen, esimerkiksi kaksien työmarkkinoiden syntymisen. Me emme voi hyväksyä työntekijöiden oikeuksien polkemista, ja siksi valvonnan on parempi olla aina ennakkollista. Tästä olemme saaneet Ruotsista esimerkkejä. Uskon, että edustaja Räsänen tänään vielä paremmin tästä näitä esimerkkejä kuvaa. Jälkikäteisvalvonta ei koskaan ole riittävän tehokasta, ja se ei ole myöskään taloudellisesti järkevää.

Arvoisa puhemies! Tehokas työkalu olisi ammattiliittojen kanne-oikeus. Alipalkkaus pitäisi myös kriminalisoida, minkä edellinen oikeusministeri lupasi, mutta tätä esitystä hallitukselta ei ole kuulunut.

Mitä tulee sitten tähän tarveharkintaan, niin huomasin, että edustaja Heinonen otti irtioton hallituksen linjasta. Maahanmuuton, olisi se sitten humanitääristä tai työperäistä, on oltava vastuullista ja kestävä. Siksi tarvitsemme edelleen myös työperäisen maahanmuuton tarveharkintaa. [Timo Heinonen: Miksei Suomeen saisi tulla työtä tekemään?] Ensimmäisen tavoitteen on tietenkin oltava Suomessa olevien työttömien työllistäminen. Meillä on täällä lähes puoli miljoonaa työtöntä. Lisäksi nykyisin — siis tämän tarveharkinnan ul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

kopuolella — käytössä ovat EU-alueen kaikki työnhakijat: 20 miljoonaa työtöntä EU-alueella etsii työtä. Jos tästä ei löydy työvoimaa tai sitten hakuajan jälkeen ei löydy työvoimaa, niin tämän jälkeen voidaan myös harkita EU:n alueen ulkopuolelta työntekijöiden tuomista.

Paljon on puhuttu siitä, niin kuin äskenkin kuulimme, että ulkomaalaisten osaajien saatavuutta Suomeen tulisi parantaa. Tarveharkinta, siis saatavuusharkinta, ei kuitenkaan ole tähänkään asti ollut yritykselle este saada tarvitsemiaan erityisosaajia ulkomailta palvelukseen. Sen sijaan ongelmana ovat olleet usein kohtuuttoman pitkiksi venyneet hakemusten käsittelyajat, ja näiden käsittelyaikojen lyhentämiseen meidän tulisi kaikki tarmomme käyttää sen sijaan, että puramme toimivan tarveharkintaisen järjestelmän.

Arvoisa puhemies! Pari sanaa vielä siitä, että uskon, että tässä salissa syysistuntokaudella tulemme varmasti puhumaan myös maahanmuuttopolitiikasta, viranomaisten resursseista, valvonnasta ja kansalaisten turvallisuuden parantamisesta. Tämä tietenkin johtuu siitä, mihin koko kansakunta pysähtyi elokuussa — Turun raukkamaiseen ja julmaan väkivallantekoon.

Malttia ja harkintaa tarvitaan nyt kaikkialla. Meidän päättäjien on tehtävä päättäväisesti kaikki ne toimet, joita edellytetään, mutta ne on tehtävä asiallisen ja vakaan harkinnan pohjalta, ja ylilyöntejä on nyt syytä välttää. Ylilyöntejä on nähty. Yksi eduskuntapuolueen puheenjohtaja näki Turun iskun jälkeen vaivaa kyseenalaistaakseen sen, että maahanmuuttajat olisivat Turussa auttaneet puukotuksen uhria. Tätä ei voi sivuuttaa, koska juuri tällainen toiminta lietsoo vastakkainasettelua maassamme, ja väestöryhmien vastakkainasettelu ja pelko ovat juuri sitä, mihin terrorismilla pyritään.

Ylilyönniksi, joskin paljon pienemmäksi mutta kuitenkin, voi hallituksen osalta muun muassa lukea sen, että hallitus kertoi budjettiriihen tiedotustilaisuudessa kriminalisoivansa hädässä olevien ihmisten majoittamisen — mustaa valkoisella: kriminalisoivansa majoittamisen. Onneksi hallitus näyttäisi peruvan tämän päätöksen.

Arvoisat kollegat, suomalaisen yhteiskunnan todellinen vahvuus mitataan nyt siinä, ettemme me päättäjät kriisin hetkellä lisää vastakkainasettelua ja luo eripuraa eri ihmisryhmien välille. Suomalaisen yhteiskunnan vahvuus mitataan nyt sillä, että tuemme toisiamme tällaisen väkivallan uhan edessä. Vastuullisten poliittisten toimijoiden tehtävänä on nyt yhdessä vaalia kansallista eheyttä, torjua väkivalta, kaikkinaisen ääriajattelu ja ihmisvihan lietsonta. Tässä puoluejohtajilla ja kaikilla poliittisilla päättäjillä on Suomen kansan edessä erityinen vastuu, ja arvoisat edustajakollegat, toivon, että tänä syksynä tässä salissa me pystyisimme turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä löytämään enemmän yksituumaisuutta ja vähemmän puolueista lähtevää politikointia. Muutosten pitää perustua asialliseen valmisteluun. Ne pitää tehdä oikeusvaltioperiaatetta ja länsimaisia arvoja kunnioittaen, kuten esimerkiksi edustaja Haatainen on aivan oivallisesti huomauttanut ja pitänyt esillä. Ruotsi antaa hyvän esimerkin siitä, siellä pystyttiin yli hallitus- ja oppositiorajojen tekemään yhteinen toimenpideohjelma terrorismin torjumiseksi.

Lähetetään siis täältä yhteinen viesti: Suomi torjuu yksimielisesti terrorismin, väkivallan ja sillä uhkaamisen sekä kaikenlaisen ihmisvihan ja väestöryhmien vastakkainasettelun. Se tarkoittaa malttia, ylilyöntien välttämistä. Se tarkoittaa sitä, että hallituksessa vältetään näitä ylilyöntejä, ja samalla sitä, että oppositiossa nähdään, että kaikki muutokset, joita hallitus tämän osalta esittää, eivät ole pahasta. Malttia, edustajakollegat, ja tässä tilanteessa, jossa suomalainen yhteiskunta on, osoitetaan itse, että rakennamme suomalaisen yhteiskunnan vahvuutta emmekä erota eri väestöryhmiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

14.31 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindtman puhui hyviä ja hienoja sanoja puheenvuoronsa loppupuolella. Valitettavasti puheen alkuosa ei yltänyt samoihin mittoihin. Kyllä on käsittämätöntä, että sosiaalidemokraatit, joiden presidenttiehdokas kertoo edustavansa avoimuutta suomalaisessa yhteiskunnassa, ovat edelleen sillä kannalla — näköjään, toisin kuin edustaja Tuppurainen — että tarvitaan ulkomaisen työvoiman osalta tarveharkintaa. Toisin sanoen jos meillä on yrittäjä, joka on löytänyt erinomaisen työntekijän vaikka Ukrainasta, olisi halukas jatkaa ja palkkaamaan tämän ihmisen, niin pitää kysyä viranomaisilta, olisiko mahdollista, että EU-alueelta löytyisi joku toinen henkilö tämän ukrainalaisen työntekijän hommiin. Tätä te kannatatte. Vuoden 2017 Suomessa te kannatatte sitä, että yrittäjän pitää viranomaiselta saada lupa, jotta hän saa palkata hyvän työntekijän.

Sitten ovat vielä nämä turvapaikanhakijat. Monet heistä voisivat saada työperäisen luvan, mutta saatavuusharkinta on siinäkin esteenä. [Eduskunnasta: Tätäkö se avoimuus on?]

14.32 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin edustaja Zyskowiczin puheenvuoro alkoi erinomaisen lupaavasti ja siinä oli painava arvio. Ymmärsin niin, että hän yhti edustaja Lindtmanin mielipiteeseen vastuullisen maahanmuuttopolitiikan tekemisestä ja myös tästä turvallisuustilanteesta, yhteisestä järkevästä reagoinnista.

Tarveharkinta ulkomaisen työvoiman tuonnissa EU-alueen ulkopuolelta on kuitenkin asia, josta tähän saakka hallitus on ollut tätä mieltä. Onko nyt niin, että kokoomus on irrottautumassa hallitusohjelmasta? Olen huomannut viime päivinä ja aikaisemmin salissa, että edustaja Zyskowicz on ollut se, joka ilmoittaa, mikä on hallituksen kanta. Hän onneksi perui kummallisen päätöksen kriminalisoida ihmisten auttamista, mutta sitä ihmettelen, että nyt te eroatte tästä hallituksen ihan järkevästä linjasta, että jos on tilanne, että maassa on tehtäviä, joihin ei löydy tekijöitä, niin sitten tuodaan jopa EU-alueen ulkopuolelta, mutta jos täällä on väkeä, niin totta kai heille pitää antaa mahdollisuus tehdä nämä työt. Kyllä nyt jokainen ymmärtää, että ei näitä puolta miljoonaa työtöntä voida jättää yksin. Meidän tehtävämme [Puhemies koputtaa] on auttaa heidät työhön käsiksi.

Puhemies Maria Lohela: Vastauspuheenvuoropyyntöjä oli sen verran useita, että debatti on nyt mahdollista käydä.

14.34 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on hyvä tällaisessa tilanteessa käydä keskustelua siitä, löytyykö kaikille aloille työntekijöitä. Totta kai me olemme yhtä mieltä siitä, että olisi tärkeää ja hienoa, että me löytäisimme jokaiselle suomalaiselle, joka on työttömänä, työpaikan. Se ei ole tämän asian vastakohta, vaan nyt meillä on monta yritystä, jotka ovat ottaneet yhteyttä varmasti myös sosiaalidemokraatteihin, sillä edustaja Tuppurainen ihan oikein on samoilla linjoilla kuin salin keskellä ja salin oikealla laidalla ollaan, että me tarvitsemme lisää työvoimaa.

Edustaja Zyskowicz nosti ihan oikein esille sen, että mitä pahaa on esimerkiksi siinä, jos ulkomaalainen, vaikkapa ukrainalainen, tulee Suomeen ja hän haluaisi tehdä Suomessa töitä suomalaisilla työehdoilla. Ei siinä synny kaksia työmarkkinoita, vaan se nimenomaan palvelisi suomalaista talouskasvua ja suomalaista työllisyyttä hyvällä tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

14.35 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ei ole yrityksistä oltu yhteydessä, mutta tätä asiaa voi ajatella. Totta kai maahanmuuton täytyy olla hallittua, mutta oleellista on se, että emme luo sellaista mielikuvaa, että asetetaan suomalaiset työttömät ja ulkomaalaiset työttömät keskenään vastakkain. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Kysymys ei ole nollasummapelistä, vaan työ luo työtä. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Tämä on aika oleellinen havainto.

Mutta monia tietysti pelottaa tässä ulkomaalaisen työvoiman tarveharkinnan poistamisessa se, että se johtaisi palkkadumppaukseen. Se on ihan aiheellinen pelko, ja se pitää ehkäistä. Kysymys on siitä, että pitää olla suomalaiset työehdot, joita noudatetaan, riittävä valvonta, jonka resurssit turvataan, ja yhteiset pelisäännöt. Kaksia työmarkkinoita ei pidä luoda, ja tämä on, puhemies, se kaikkein keskeisin tässä. Suomessa voi olla vain yhdet työmarkkinat, mutta avoimessa Suomessa me voimme aivan hyvin purkaa byrokratiaa tältä osin. [Timo Heinonen: Se oli viisas puheenvuoro!]

14.36 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa todella ollaan sellaisessa tilanteessa, että työvoimaa tarvitaan. Viittaa esimerkiksi Varsinais-Suomen, Lounais-Suomen tilanteeseen, jossa näyttää siltä, että työvoima kerta kaikkiaan loppuu. Silloin myöskin ulkomainen työvoima nousee tässä vaihtoehdoksi. Itsekin kun kannatan kaikkea normien sujuvoittamista, niin myöskin tässä yhteydessä on syytä tehdä se, mikä on tarpeen normien sujuvoittamiseksi.

14.36 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattivat tarveharkinnan säilyttämistä silloin, kun me olimme hallituksessa, ja ilolla tervehdin SDP:n asennetta tässä. Me olemme myös erittäin huolestuneita kaksista työmarkkinoista. Lisäksi tässä mietityttää se, että avaamme lapsilisät ja hoitorahat myös maahan saapuville työntekijöille. Mietin, mikä tämän asian hintalappu on.

Mielenkiintoista minusta oli tässä se, että kun keskustelimme työvoimasta, niin se oli SDP, joka oikeastaan aloitti keskustelun työvoiman saapumisesta ja terrorismista samassa lauseessa. Yleensä meitä syytetään pelon lietsomisesta. Haluan kuitenkin SDP:lle sen verran vastata, että pelon lietsominen ja asioista keskustelu ovat aivan eri asioita. Ihmiset haluavat puhua asioista ja niistä pitää puhua, niin aina sanotaan.

Mutta palatakseni vielä tähän asiaan: perussuomalaiset todellakin kannattaisivat tarveharkinnan säilymistä, ja tämä ei kyllä lisää sitä.

14.37 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyden näkökulmasta työvoimakapeikoista huolehtiminen on äärimmäisen tärkeää, ja siihen on kaksi tietä: Toinen on se, että me kehitämme välineitä, joilla me haemme ulkomaista työvoimaa täyttämään sitä kapeikkoa, mikä Suomessa on. Toinen tie on se, että me panostamme koulutukseen ja erityisesti työvoimapolitiittiseen koulutukseen. Näistä voi yhdessä myös löytyä ratkaisu.

Mutta kun puhutaan ulkomaisesta työvoimasta ja erityisesti jos puhutaan vapaasta maahanmuutosta työn perusteella, niin silloin kannattaa katsoa, että oikeudet ja vastuut ovat tasapainossa. Tällä hetkellä meidän ongelmamme on se, että meidän valvontajärjestelmämme ei toimi. Me tiedämme kaikki, että työsuojelupuolelta tulee äärimmäisen ikäviä tilanteita. Meillä ei ole riittävästi välineitä, meillä ei ole riittävästi ihmisiä, jotka valvoisivat näitä hyväksikäyttöjä, eikä meillä ole edes lainsäädäntö kunnossa. Sitten jos me katsomme rangais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

tuksia, niin ongelma on se, että meidän rangaistuksemme väärinkäyttävälle yritykselle, joka käyttää työvoimaa väärin, on niin pieni, että se hyöty, jonka yritys saa, on suurempi. Jos verrataan vaikkapa Suomea ja Saksaa, niin Suomessa, [Puhemies koputtaa] jos laiminlyö ilmoittamismaksun, rangaistus on 1 000 euroa, Saksassa enimmillään puoli miljoonaa. [Jukka Gustafsson: Tämäkin vielä!]

14.38 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ja neljä muuta kansanedustajakollegaa olemme tällä viikolla keräämässä nimiä saatavuusharkinnasta luopumisen puolesta lakialoitteeseen, ei kuitenkaan työvoimapulan takia, koska EU-alueelta on jo nyt niin paljon saatavissa työvoimaa kuin ikinä kukaan voi toivoa ja saatavuusharkintaan liittyvät ongelmat eivät ole sellaisia, että ne koskisivat nimenomaan työvoiman saatavuutta. Ne ongelmat liittyvät enemmänkin siihen byrokratiaan, jonka saatavuusharkinta aiheuttaa, ja toisaalta siihen työntekijöiden autonomian puutteeseen, jonka se tuottaa.

Byrokatiasta hyviä esimerkkejä on esimerkiksi se, että kokki ei voi tiskata, koska nämä ovat eri aloja ja hän on saanut luvan saatavuusharkinnassa nimenomaan kokin työhön tullessaan Suomeen, siinäkin tapauksessa, että pienen ravintolayrityksen näkökulmasta olisi järkevää, että tehtäisiin toista työtä ja tällä lailla pystyttäisiin sekä liiketoiminta että työpaikka säilyttämään.

Työntekijöiden autonomia on huomattavasti... [Puhemies: Nyt on aika mennyt yli!]

14.40 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Lindtmania kyllä tästä erinomaisesta puheesta, erityisesti sen loppuosasta, jossa peräänkuulutitte poliitikkojen vastuuta. Meillä kaikilla on nyt, poliittisilla päättäjillä, valtava vastuu siitä, minkälaista kieltä käytetään ja että mihinkään ylilyönteihin ei syylistytä. On kuitenkin mielestäni varsin huolestuttavaa, että meillä on eduskunnassa ainakin kaksi puoluetta, joiden puheenjohtajat ovat ilmoittaneet, että laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden auttaminen olisi lähimmäisenrakkautta. Tällainen kielenkäyttö johtaa helposti sellaisiin tapahtumiin kuin eilen näimme esimerkiksi Jyväskylässä. Meidän tulee myös tässä kielenkäytössä muistaa, että ei ole kyse enää mielenosoituksesta siinä vaiheessa, kun estetään virkamiehiä suorittamasta omia virkatehtäviään. Kyseessä on tällöin virkavallan vastustaminen, ja toivon, että kaikki puolueet sanovat tämän ääneen ja avoimesti omille kannattajilleen.

14.41 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnä kiinnittää huomiota oleelliseen kysymykseen: siihen, miten me huolehdimme siitä, että myöskin palautusten ollessa kyseessä maahanmuuttopolitiikka hoidetaan kaikin puolin fiksusti. Se pitäisi myös hoitaa inhimillisesti, mikä on varmaankin se syy, minkä takia on herätty niihin ongelmiin, joita on koettu esimerkiksi silloin, kun katsotaan, että 8 kuukautta vanha vauva on lähetettävä takaisin Afganistaniin — tai itse asiassa hän ei ole koskaan ollut Afganistanissa, hän on syntynyt Suomessa. Tämänäköiset tilanteet pitäisi voida estää. Mutta tänään me puhumme työelämän tarveharkinnasta. Minä ehdottaisin, edustaja Kärnä, että kun me olemme molemmat hallintovaliokunnan jäseniä, niin me esittäisimme tätä asiaa sinne käsiteltäväksi ja perehtyisimme siihen rauhassa poliisin kanssa keskustellen ja miettisimme sitten, mitä on tehtävissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

14.42 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin, kuten edustaja Parviainen tuossa takaoikealta sanoi: hallintovaliokunnassa tämä varmasti otetaan käsiin. Näin syyskauden alkuun täytyy lähteä rakentavalla linjalla täältä oppositiosta käsin. Ei koko ajan haukuta hallitusta, vaan tämä esitys, mikä nyt meille tulee, on päällisin puolin erinomaisen hyvä. Me kaikki tiedämme sen, että matkailuala, ravintola-ala ja etenkin maatalous eivät tulisi toimeen. Näin on jo nyt, kun meillä on näitä ukrainalaisia maatalouslommittajia. Siihen kysymykseen sitten taas nämä pakolaiset, jihadistit, nämä käännetykset ja tämän tammoinen eivät varsinaisesti liity yhtään mitenkään, niin että puhutaan ihan eri asiasta. Ei pidä sotkea eri tavalla maahan tulevia henkilöitä yhtään mitenkään.

Mutta tämä on sitten kummallinen asia tämä tarveharkinnan poisto, mistä täällä puhuttiin. Voin suoraan sanoa, että meille tarveharkinnan poisto ei tule käymään. Eli oppositiosta käsin perussuomalaiset puolustaa sitä hallitusohjelmaa, mikä aikanaan laadittiin, jossa lukee, että tämä tarveharkinta säilyy. Jotenkin tuntuu siltä, että nykyinen hallitus ei enää jaa niitä samoja [Puhemies koputtaa] arvoja, jotka kaksi vuotta sitten olivat. Siellä oli hyvin selvästi sanottu tästä tarveharkinnasta.

14.43 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Edustaja Kontula mainitsi tämän aloitteen työvoiman saatavuusharkinnan poistamiseksi. Olen yksi niistä kansanedustajista, jotka ovat sen takana. Suomi tarvitsee lisää työperäistä maahanmuuttoa. Kaikki esteet on poistettava työvoiman saatavuuden helpottamiseksi, ja ulkomaalaislain pykälä työvoiman saatavuusharkinnasta on kumottava, koska tämä hallituksen esitys ei ole tarpeeksi voimakas tätä tekemään.

Finland behöver arbetsrelaterad invandring för det allt större behovet av arbetskraft inom de branscher vid vilka utlänningslagen nu kräver behovsprövning vid anställning av arbetskraft från ett tredje land. Och därför hoppas jag att vi kan ta bort den paragrafen i utlänningslagen i snabb takt. — Tack.

14.44 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on nyt meillä poikkeuksellisen vahvan talouskasvun aika, ja myöskin meidän vienti vetää erinomaisesti. Ja kun yrityksissä kiertää ympäri Suomea, ollaan sitten Ylöjärvellä, Alajärvellä, Rovaniemellä tai melkein missä tahansa, niin niillä yrityksillä, joilla menee hyvin, suurin asia, mistä he puhuvat ja mikä viesti tulee meille edustajille, on se, että työvoimasta on pulaa. Silloin siinä tilanteessa on toimittava nopeasti. Totta kai on hyvä asia, että mahdollisimman moni suomalainen ja Suomessa jo asuva ulkomaalainen työllistyy, mutta ne yritykset tarvitsevat sitä työvoimaa nopeasti ja sujuvasti, ja kun tammoinen vastuullinen, iso työnantaja, joita minäkin olen useita käynyt tämän kesän aikana tapaamassa, hakee työvoimaa, kyllä he varmasti Suomesta ottaisivat sen työvoiman, jos saisivat. Heillä on tarve, ja jotta talouskasvu voi jatkua, meidän on syytä poistaa tämä saatavuusharkinta nopeasti.

14.45 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessähän varsinaisesti ei ole kysymys saatavuusharkinnasta, mutta toki tämä sitäkin liippaa läheltä, ja oikeastaan nyt olisikin mielenkiintoista kuulla, mikä se hallituksen linjaus tässä on, koska ainakin tämän esityksen sisällä tämä saatavuusharkinta joka tapauksessa on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

Mutta ICT:stä elikkä sisäisistä siirroista ja sitten toisaalta kausityöntekijädirektiivistä tehty hallituksen esitys tarjoaa nimenomaan niitä laillisia keinoja tulla kolmansista maista EU-alueelle työskentelemään, ja tätä on tehty pitkälti suomalaisin voimin tuolla Euroopan parlamentissa — elikkä Liisa Jaakonsaari oli siellä S&D-ryhmän raportöörinä ja allekirjoittanut EPP-raportöörinä — ja siellä tarkoituksellisesti esimerkiksi tällaiset kysymykset kuin saatavuusharkinta jätettiin kansallisesti päätettäväksi. Elikkä siinä direktiivissä ei siinänsä suoranaisesti oteta siihen kantaa, sen sitten itse kussakin jäsenmaassa viranomaiset keskenänsä ratkaisevat.

Täytyy sanoa, että tässä pystyttiin tekemään siinä direktiivivaiheessa jo paljon sellaisia sosiaaliturvaan liittyviä rajoituksia, jotka olisivat olleet hyvin ongelmallisia meidän asumisperusteisen sosiaaliturvan kannalta. Eli perussuomalaisille ihan vihjeeksi, että tämä lähtökohta olisi voinut olla huomattavasti huonompikin.

14.46 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä istunto alkoi sillä tavalla hyvin tässä uudessa hienossa salissa, että edustaja Lindtman piti mielestäni todella hyvän puheenvuoron. Se oli arvopohjainen, asiallinen, ja varmasti moni täällä niihin periaatteisiin voi yhtyä.

Se, mikä tässä nyt sitten on aika hämmäntävää — täytyy nyt todeta tässäkin salissa — on se, että jo heti toisessa puheenvuorossa, mikä tässä käytettiin, edustaja Heinonen, ja myöhemmin edustaja Zyskowicz, selkeästi nyt irtaantui hallituksen linjasta. Tässä on hallituksen esitys, jossa saatavuusharkinta on sisällä, ja saman tien hallituspuolueen, kokoomuksen, jäsenet rupeavat vaatimaan sitä pois. Eli juuri se kysymys on nyt olennainen, puhemies, että mikä on hallituksen linja tässä. Ei voi olla niin, että tänne tulee esitys ja aivan saman tien, kun ministeri on esityksen esitellyt, kokoomuslaiset edustajat irtaantuvat siitä, alkavat kyseenalaistaa sitten opposition taikka jonkun muun näkemyksiä asiaan. Mistä, puhemies, on kysymys?

14.47 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olemme hienossa uudessa salissa, uusvanhassa salissa, mutta onneksi on jotain pysyvää jäänyt tuolta väistötiloista: se on edustaja Viitanen jatkuva hämmennys. On turvallista huomata, että se jatkuu myös näissä uusissa puitteissa. [Naurua — Pia Viitanen: Te annatte aihetta jatkuvasti!]

Mitä hallitukseen tulee, niin hallitus ei ole esittämässä tämän saatavuusharkinnan poistamista, [Pia Viitanen: Te vaaditte sitä!] mutta kokoomus puolueena on sitä mieltä, että se tulisi poistaa. Meillä kun on koalitionhallitus, missä on kolme eri ryhmää, niin näissä eri ryhmissä on myös erilaisia näkökohtia, mitä tulevaisuuteen nähden tulee — erilaisia näkemyksiä näiden ryhmien kesken.

Sitten pitää vielä edustaja Filatovin puheenvuoron johdosta täsmentää, että ei kukaan, ei ainakaan tässä keskustelussa, ole vaatinut vapaata maahanmuuttoa. Tarvitaan työperusteinen oleskelulupa. Kyse on siitä, pitääkö tämän oleskeluluvan kohdalla, johon vaaditaan työpaikka ja muuta, kysyä ely-keskukselta, löytyisikö Suomesta joku.

14.48 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voi olla, että sitä hämmästyä olisi hieman vähemmän, jos tämä hallituksen linja olisi hieman selkeämpi. Täällä hallituksen apulaisministeri — korjaan: edustaja Zyskowicz — edusti eri linjaa, niin kuin edusti Heinonenkin, kuin mitä ministeri tässä äsken esitteli. Olisi nyt hyvä tietää, joku kertoisi hallituksen linjan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

Mitä tulee tähän saatavuusharkintaan, niin siinä on paino sanalla "harkinta". Esimerkiksi: jos rakennuslalla on työvoimakapeikkoja, niin kuin ely-keskus on tulkinnut, tällä seudulla, Uudellamaalla, se on poistettu, niin kuin poistettiin aikaisemmin siivouksen osalta tai Pohjanmaalla koodareiden osalta. Eli jos on kapeikkoa, harkintaa voidaan tehdä ja se voidaan poistaa. Mutta on kysymys siitä, että jos tästä kokonaan luovutaan, niin tuleeko hallitsematonta. Katsokaa Ruotsin esimerkkejä. Siellä joudutaan laittamaan valtavat resurssit jälkikäteisvalvontaan, ja kun yhdistetään asumisperusteiseen sosiaaliturvaan, niin jokainen virherekrytointi ennen pitkää koituu [Puhemies koputtaa] yhteiskunnan kustannuksiksi. Katsokaa Ruotsin esimerkkiä.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Kurvinen, Myllykoski, Huhtasaari, ja sitten on ministeri Risikon vuoro.

14.50 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Päätin itseen osallistua tähän uudistuneen vanhan eduskuntasalin debattiin, kun kysymys on tärkeästä asiasta ja erittäin tärkeästä asiasta liittyen Suomen tulevaisuuteen.

Suomessa on maahanmuuttopolitiikkaa käyty läpi viimeisen kahden vuoden ajan aika kielteisessä ilmapiirissä, mutta väitän, että tämä hallituksen esitys, joka on käsittelyssä, on erittäin myönteinen maahanmuuttopolitiikan kannalta. Jos ajatellaan tavallisia suomalaisia, niin kuinka moni on sitä vastaan, että tullaan Suomeen töihin, tullaan tekemään töitä Suomeen, maksamaan veroja, rakentamaan meidän yhteiskuntaamme? Voin kertoa Etelä-Pohjanmaalta terveisinä, että kyllä olisi turkistarhoille vaikea löytää työntekijöitä ja monelle maatilalle olisi vaikea löytää työntekijöitä, jos työperäistä maahanmuuttoa ei olisi. Täällä on ukrainalaiset maatalouslomittajat jo moneen otteeseen mainittu. He ovat ostaneet myös taloja sieltä sitten.

Loppuun, arvoisa puhemies, sanon kaikkeen maahanmuuttopolitiikkaan, että lakia pitää kunnioittaa, Suomen lakia, suomalaisia työehtoja, on kysymys sitten turvapaikanhakijoista [Puhemies koputtaa] tai työntekijöistä.

14.51 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvää tässä tietysti on se, että työvoimakapeikkoon tulee ihmisiä, jotka haluavat tehdä töitä, ja erityisen hyvää tässä on se, että edellytetään työehtosopimuksen mukaista työsuhdetta ja niitä ehtoja, joita on. Se on hyvää tässä.

Ainoa, mitä haluaisi, on se, että jos lupaprosessi sakkaa, sitä pitää kehittää. Pitkät käsittelyajat eivät ole kenenkään eduksi, sitä pitää kehittää ja siihen pitää luoda resursseja. Mutta on täysin selvää, että puhutaan sitten tästä tai mennään askel eteenpäin, niin kyllä viranomaisten on saatava tietää, viranomaisten pitää pystyä arvioimaan sitä tarvetta — niin tässäkin on erityisen tärkeätä. Pitäisin, että tässä tämä on eräänlainen riskiryhmä, ehkä positiivisessa mielessä, mutta kyllä meillä pitää olla työsuojeluviranomaisilla mahdollisuus valvoa, että tämä uusi ryhmä on juuri työehtosopimuksen mukaisessa työsuhteessa, jota tällä edellytetään, [Puhemies koputtaa] että me emme jätä heitä yksin.

14.52 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halutaanko Suomeen halpatyömarkkinat? On ihan rehellistä, että kokoomus myöntää, että he haluavat. Matalapalkka-aloilla on sen takia pidetty kiinni tarveharkinnasta, koska me muut emme halua halpatyömarkkinoita. [Antti Kurvinen: Kuka tulee turkistarhoille?] Meidän pitää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

korjata kohtaanto-ongelmat muilla politiikan keinoilla kuin ottaa tänne ulkomailta lisää työntekijöitä, kun meillä kuitenkin on korkea työttömyysaste. Professorit ja asiantuntijat pääsevät kyllä Suomeen hyvin jouhevasti. Suomessa on jo laillisia keinoja tulla Suomeen. Tämänhetkinen työperäinen maahanmuutto toimii. Laitonta oleskelua ei pidä tukea millään lailla.

Olen ehdottomasti sitä mieltä, että tarveharkinnasta tulee pitää kiinni. Tässä justuinsa luin tutkimuksen, että Ison-Britannian kansalaiset tulevat hyötymään brexitistä, koska matalapalkka-alojen työntekijöiden kilpailu vähenee.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Risikko, enintään 3 minuuttia.

14.53 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa rouva puhemies! Kun vähän nyt täällä menevät puurot ja vellit sekaisin, niin nyt muistutan, mitä tässä on tapahtunut:

Tämän direktiivin tuominen Suomen lainsäädäntöön käynnistettiin jo ennen tätä hallitusta ja tämän valmistelu alun perin tehtiin kolmikantaisesti, ja kolmikannassa saatavuusharkintaa ei esitetty. Me päädyimme kuitenkin tässä hallituksessa siihen, että siihen tulee kolmenlaisia lupia, eli jos on alle 3 kuukautta, ei ole saatavuusharkintaa, ja sitten jos on 3—6 kuukautta, Maahanmuuttovirasto tekee saatavuusharkintaa, ja sitten jos on 6—9 kuukautta, silloin tulee tämä TE-toimiston tekemä saatavuusharkinta vielä lisäksi.

Mutta miksi me halusimme nopeuttaa? Juuri tästä syystä, mistä edustaja Kontula käytti täällä erinomaisen puheenvuoron. Tästä syystä: kun on kysymys kausityöntekijästä, eihän se nyt voi olla niin, että kestää puoli vuotta hakea lupaa, kun täällä kerkiävät lumet jo sulaa ennen kuin kerkiää kausityöntekijä tänne.

Sitten, arvoisat perussuomalaiset, te olette olleet itse tätä sopimassa. Te ette voi tästä... Silloin, kun tämä laki on tehty ja valmisteltu, te olitte mukana tässä.

Tässä on tärkeää myöskin huomioida, että näillä säännöksillä tehostetaan työnantajien valvontaa. Tässä on kaikki ne elementit, mitä varten tätä on tehty: sujuvoitetaan, mahdollistetaan työntekijöiden tänne tulo, ja sillä me saamme myöskin pysymään ne työpaikat täällä Suomessa, kun meille tulee esimerkiksi niitä matkailijoita. Tämä koskee matkailua ja maataloutta. Sujuvoitetaan ja pidetään Suomessa työpaikat ja työperäistä maahanmuuttoa lisätään.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan debattia.

14.55 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin antaa tunnustusta tälle esitykselle ja ministeri Risikolle juuri siltä osin, että tämä perusteiltaan toimiva järjestelmä pidetään voimassa. Kyllä pitää olla selkeät pelisäännöt, ja ihan erityisesti se liittyy ulkomailta tänne tuleviin ihmisiin. Meidän pitää kohdella heitä vastuullisella tavalla ja niin, että myös he saavat oikeutensa, ja niihin kuuluu myös palkoista ja muista työsuhteen eduista huolehtiminen.

Sitten on vielä pidettävä mielessä, että Suomi, niin kuin eräät muutkin maat, antaa sosiaaliturvan asuinpaikan perusteella. Jos yleisesti puhutaan maahantulon vapauttamisesta niin, että työnantaja saa ottaa mistä päin maailmaa tahansa, niin kun henkilö tulee tänne, ei voi olla sillä tavalla, että hänet voidaan täältä lähettää pois sitten, kun todetaan, että nyt ei työtä löytynytäkään, vaan kyllä me otamme sitten vastuun näistä ihmisistä. Tämä maa ei ole kuin Sveitsi, joka on tähän saakka toiminut sillä tavalla, että sitten kun tulee matalasuhdan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

ne, todetaan, että menkää pois. Eli täytyy toimia vastuullisella tavalla, ja siihen tämä tarveharkinta liittyy. Hallitus voisi tehdä työnsä ja nopeuttaa tämän tarveharkinnan käsittelyä.

14.57 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä on erittäin tärkeä keskustelu. Kesällä, kun kaikki edustajat varmastikin paljon kiersimme tapahutumia ja tuolla omalla alueella Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla kävin kiertämässä, tapasin myös yrittäjiä, jotka todella toivat tätä viestiä siitä, että kasvu on todella käsin kosketeltavaa. Sitä on erityisesti tuolla Pohjois-Suomessa, ja on ilo ollut huomata, että Kainuu on kerrankin nyt kärjessä positiivisella tavalla tilastoissa. Meillä työttömyys vähenee kaikista nopeimmin Suomessa, ja erityisen kova tarve työntekijöistä olisi nimenomaan matkailualalla ja esimerkiksi metallialalla ja myös kaivosteollisuudessa — muutakin kaivosteollisuutta on tulossa kuin Terrafame — ja ajatellaan biotaloutta: meillä odotetaan suurinvestointia, noin miljardin euron investointipäätöstä ensi vuodelle toivon mukaan, ja me tarvitsemme todella työntekijöitä sinne. Ammatillisen koulutuksen reformi on iso asia, jolla sitä osaavaa työvoimaa saadaan lisää. Mutta meidän pitää saada työvoimaa liikkumaan Suomen sisällä enemmän työttömyysalueilta niille alueille, joilla on avoimia työpaikkoja. [Puhemies koputtaa] Ja ennen kaikkea ulkomailta pitää saada nopeammin sekä työvoimaa että [Puhemies: Aika on jo täynnä!] startup-yrittäjiä myös jatkossa työllistämään.

14.58 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu muuten meni hyvin, kun puhuttiin hallituksen esityksestä, niin kuin tässä salissa yleensä puhutaan, oppositio vastaan hallitus. Vähän aikaa puhuttiin, mutta sitten kokoomuksen edustajat rupesivat puhumaan joko henkilökohtaisista intohimoistaan tai puolueen intohimoista saatavuusharkinnan kokonaan purkamisen osalta, ja se sotki tämän keskustelun.

Mikäli sitä keskustelua käydään, vaikka sen lakialoitteen pohjalta tai muutoin, niin se on toinen paikka ja silloin pitää keskusteluun nostaa ne asiat, mitkä pitää käsitellä siinä yhteydessä: mitkä ovat valvontaresurssit, mitkä ovat valvontamahdollisuudet, tuleeko ryhmäkanneoikeutta ammattiliitoille, kriminalisoidaanko alipalkkaus ja niin edelleen. Mutta se on toinen juttu. Nyt olisi pitänyt keskustella tästä hallituksen esityksestä, joka pitää sisällään tarveharkinnan säilyttämisen.

14.59 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni puhumme juuri oikeasta asiasta. Jos pohditaan, pitääkö tehdä hallitusohjelman mukaan, joissain tilanteissa on syytä myöskin arvioida, elämmekö me samassa tilanteessa kuin silloin, kun hallitusohjelmaa tehtiin. Tällä hetkellä meillä on vahva kasvu käynnissä. Meillä on selkeästi olemassa erinäisiä paikkoja, joissa työntekijöitä tarvitaan. Kuten edustaja Tuppurainenkin sanoi täällä, työ luo uutta työtä. Se on myöskin meidän hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohja.

Lisäksi nostaisin esille myös sen, että meidän väestöpyramidimme on hieman hankala, ja siltäkin osin on perusteltua kysyä: jos me tarvitsemme lisää tekijöitä, niin miksi me suljemme ovet? Ja toinen kysymys on, voisiko mahdollisesti tarveharkinnan poisto myöskin lisätä meidän kilpailukykyämme ja lisätä investointeja Suomeen.

15.00 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan muistuttaa samasta asiasta, minkä edustaja Lauslahti juuri mainitsi: tulevista vuosikymmenistä ja huoltosuhteesta. Meillä on edessämme tilanne, jolloinka käsipareja ei yksinkertaisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

ole riittävästi suhteessa siihen joukkoon ihmisiä, joka on työvoiman ulkopuolella, jolloinka vaihtoehdoksi jää, että joko nostamme merkittävästi meidän eläkeikää tai leikkaamme siitä yhteiskunnan antamasta palvelulupauksesta, joka nykyään on voimassa. Meille ei jää kuin yksi vaihtoehto, ja se on se, että me otamme lisää työkäisiä ihmisiä maahan. Ja on vaikea kuvitella parempaa vaihtoehtoa kuin ne ihmiset, jotka yritykset ovat valmiita rekrytoimaan suoraan.

15.00 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt, kun tämä keskustelu meni tähän saatavuusharkintaan, on paikallaan käydä hieman muutamia asioita siitä läpi.

Ehkä se ensimmäinen asia on se, että täällä näyttää olevan nyt salissa suuri ristiriita tällä hallituksen esityksellä ja nimenomaan kokoomuksen puheenvuoroilla. Luulisi, että tällä hallituksen esityksellä päästäisiin jo pitkälti myös niihin lopputuloksiin, mitä on sieltä puolelta salia tullut liittyen tähän työvoiman parempaan saatavuuteen. Tämän saatavuusharkinnan osalta on hyvä muistaa se, että meillä esim. 2016 myönteisiä oleskelulupia työvoimalle on myönnetty siis tuommoinen vajaa 6 000. Elikkä 82 prosenttia kaikista hakemuksista on annettu myönteisinä. Ei siis ole kovin vaikeata tulla tänne.

Toiseksi, jos katsotaan esimerkiksi erityisasiantuntijoiden osalta, erityisasiantuntijoiden osalta on hakemuksia tullut tuollainen tuhat ja niistä 98 prosenttia on ollut myönteisiä päätöksiä. [Välihuutoja] Ei edelleenkään ole kovin vaikeaa tulla Suomeen.

Se, mihin täällä kannattaisi tarmo laittaa, on näiden oleskelulupakäytäntöjen sujuvoittaminen. Luulisi, että kokoomuksen kannattaisi enemmän keskittyä siihen kuin saatavuusharkinnan poistamiseen.

15.02 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa sosiaalidemokraateista on annettu ymmärtää, että me olisimme puhuneet täysin vapaasta maahantulosta. Emme ole sellaisesta puhuneet. Toisaalta täällä on puhuttu, edustaja Huhtasaari, että kokoomus ajaisi halpatyömarkkinoita. Ei kokoomus aja halpatyömarkkinoita, eikä siitäkään ole tässä kyse — eikä siinä, mitä me olemme puhuneet.

Tämä esitys on hyvä, niin kuin tässä keskustelussa on esille tullut. Tätä on tuettu niin keskustan kuin kokoomuksenkin riveistä, ja tässä se tarveharkinta nimenomaan toimii oikealla tavalla. Mutta sitten ne tilanteet, mihin me olemme halunneet keskustelua viedä, ovat myös sellaisia, että on aito tarve yrityksessä. Heillä on työpaikka, heillä on siihen tekijä, on voimassa oleva työehtosopimus, TES. Tarve on siinä, ja meidän mielestämme se riittäisi siihen, että Suomeen voisi tulla vaikkapa Ukrainasta joku työntekijä tekemään suomalaisilla työehdoilla, suomalaisella palkalla työtä ja luomaan tähän maahan lisää hyvinvointia. [Eero Heinäluoma: Sehän on sallittua!]

15.03 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ei tosiaanakaan pidä sisällään saatavuusharkinnan poistoa, ja siksi olen iloinen, että hallituksen rivien sisältä tämä on nyt nostettu keskusteluun.

Jos verrataan vaikka Suomea ja Ruotsia, kansainvälisten yritysten konttoreiden määrässä Tukholma voittaa Helsingin 125—19, ja se ei ole mikään ihme. Jos yksi maa tarjoaa ympäristön, jossa voi vapaasti palkata kenet haluaa, on hän sitten kotimainen tai ulkomainen, niin vaaka on jo automaattisesti kallistunut sen maan puolelle. Meidän pitää keskittyä siihen, mikä tekisi Suomesta mahdollisimman kilpailukykyisen, eikä juuttua osaoptimointiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

kokonaisuuden kustannuksella. Tästä on toki tutkittua tietoaakin: Örebron yliopistossa 2013 valmistunut tutkimus toteaa suoraan sen, että ulkomaalaistaustaisen palkkaamisella ja viennin lisäämisellä on suora korrelaatio vientiyrityksessä, ja se olisi hyvä meidän suomalaisten ymmärtää. Me elämme viennistä riippuvaisessa taloudessa. Siksi toivon, että hallitus ottaa huomioon sen hyvän aloitteen, jonka edustaja Kantola ja muutamat muut tekivät viime viikolla.

15.04 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että suomalaisilla pelloilla viljellään ja paiskitaan hommia, vaikka kannattavuus on todella huonoa. Tiedetään, että kukkakaalit jäävät pelloille ja kurkun kilohinta voi viljelijälle olla vain 10 senttiä.

Lukuisilla kotimaisilla tiloilla on työskennellyt viimeisten vuosikymmenten aikana ulkomaisia kausityöntekijöitä. Suurin osa heistä tulee töihin viisumilla. Monet heistä ovat jo toisen polven työntekijöitä viljelmillä, ja heidän osaamistasonsa ja työmotivaationsa on viljelijöiden mukaan hyvällä tasolla. Luottamus työnantajien ja -tekijöiden välillä on usein korkealla tasolla. On tärkeää, että näiden hyvien työntekijöiden työ lupa-asiat rullaavat sujuvasti. Kentältä on kuulunut kuitenkin viestiä, että turvapaikanhakijoiden työllistämishjelmat olisivat valtaamassa jalansijaa kausityöntekijöiltä. Kysyisinkin ministeriltä, että varmistetaanhan jatkossa vuosikausia Suomessa työskennelleiden kausityöntekijöiden sujuva pääsy töihin suomalaisille viljelmille.

15.05 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on — kun tulee tämä Ruotsin esimerkki monesti esille — hyvä muistaa myös se toinen puoli, johon Ruotsissa ollaan menty, kun tästä saatavuusharkinnasta on luovuttu. Se on tarkoittanut siellä sitä, että työlopun laitton kauppa on lisääntynyt, ihmiskauppa on lisääntynyt, ja myös sitä, että tätä työperusteista maahanmuuttoa on käytetty humanitäärisen maahanmuuton väylänä. Eli on hyvä myös, että keskustelussa tuotaisiin rehellisesti esille myös ne esimerkit, joihin tämä lainmuutos on Ruotsissa johtanut, jotteimme olisi myöskään Suomessa tämän asian osalta täysin sinisilmäisiä.

15.06 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos me tällaiseen keskusteluun sotkemme maahanmuuttopolitiikkaa ja työehtosopimuspolitiikkaa, niin sitten tämä asia käy todella hankalaksi. Tässä puhutaan ihmisistä ja yleensä sitten viitataan työntekijäpuoleen, mutta on hyvä muistaa, että kyllähän ne yrittäjät ovat kanssa ihmisiä ja yrittäjät tarvitsevat lisää työvoimaa. Tietyillä toimialoilla on huutava pula osaavista tekijöistä. Tässä on mainittu koodareita, ICT-alaa Pohjois-Pohjanmaalla. Kyllä näitä koodareita tarvitaan täällä Helsingissäkin. Esimerkiksi Pohjanmaalla tarvitaan veneteollisuudessa satoja, satoja työntekijöitä. Turvallisuusalalla täällä Suomessa tarvitaan pikaisesti sadoittain uusia tekijöitä myöskin. Eli meidän kannattaisi keskittyä siihen, miten me ratkaisemme nämä ongelmat siten, että se palvelee koko yhteiskuntaa, siis sekä yrittäjiä että työntekijöitä.

15.07 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tuli saatavuusharkinnan vastustaja silloin, kun Olkiluodossa tutkin rakennustyöläisiä ja huomasin, että saatavuusharkinnan piirissä olevilla työntekijöillä oli satoja euroja huonompi palkka samasta syystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

Myöhemmällä tutkijan urallani törmäsin siihen, että merkittävällä osalla ihmiskaupan uhreista oli saatavuusharkinnan edellyttämä lupa. Tämä johtuu siitä, että saatavuusharkinta tuottaa mekanismin, joka heikentää työntekijän autonomiaa ja mahdollisuutta puuttua työoloihinsa edes sellaisessa tilanteessa, kun mennään selvästi kaikkien lakien ja asetusten alle. Se synnyttää sellaisen riippuvuussuhteen työnantajaan, mikä ei ole millään lailla terve, ja myöskin sellaisen tilanteen, jossa viranomaisten on mahdotonta valvontamenetelmillä päästä siihen väliin ja selvittää, mistä on kysymys. Tämä on keskeinen syy, minkä takia minä olen ajamassa saatavuusharkinnan poistoa.

15.08 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on nostanut keskusteluun työlupien tarveharkinnan poistamisen. Sen teki äsken täällä puheenvuorosaan muun muassa edustaja Heinonen. Sen on aiemmin tehnyt myös ministeri Mykkänen. Lisäksi edustaja Lehti otti julkisuudessa esille elokuussa työehtosopimusten yleissitovuuden poistamisen. Pormestari Vapaavuori totesi, että erityisesti pääkaupunkiseutu tarvitsee huomattavan määrän lisää maahanmuuttajia työvoimapulaa täyttämään.

Työvoimapulasta on kyllä puhuttu jo vuosikymmeniä, mutta valitettavasti meillä on Suomessa edelleen satojatuhansia työttömiä talouskasvusta huolimatta. Eiköhän olisi parasta tehdä sellaisia toimenpiteitä eduskunnassa, että suomalaiset työttömät voisivat työllistyä. Me perussuomalaiset vastustamme tarveharkinnan poistamista, sen tekivät edustajat Eerola ja Huhtasaari selväksi. Sitä vastoin täytyy verotuksen keinoin parantaa työllisyyttä, jotta suomalaisetkin voivat työllistyä.

15.09 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saatavuusharkinta on ongelma erityisesti pienille ja keskisuurille teknologiayrityksille, jotka tarvitsevat ulkomailta osaamista kasvaakseen. Toki he saavat tällaisen henkilön luvat kuntoon myöhemmin, mutta se prosessi on usein niin raskas, että tällaisella pienellä yrityksellä ei ole siihen voimavaroja. He eivät edes lähde siihen, kun tietävät, että se voi viedä kuukausia. Usein se projekti, johon sitä osaamista alkujaan on tarvittu, on jo päättynyt siinä vaiheessa, kun se osaja ulkomailta Suomeen saadaan.

Eli oikeastaan tämä saatavuusharkinta sinänsä ei ole se ongelma, vaan ongelma on se, että tämä vaatii liikaa resursseja näiltä yrityksiltä, etenkin pieniltä yrityksiltä, ja se vie aikaa liian kauan.

15.10 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ottaisin vielä esille tämän sosiaaliturvakysymyksen: Meillähän alle neljän kuukauden työskentely ei avaa tätä meidän asumisperusteista sosiaaliturvaa sen kummemmin EU- ja Eta-alueilta tuleville kuin myöskään sitten kolmansista maista tuleville. Eliikkä tämä keskustelu esimerkiksi mansikanpoimijoitten osalta tai muuhun lyhytaikaiseen, alle kolmen kuukauden työhön tulevien osalta ei kosketa tätä suomalaista sosiaaliturvakysymystä laisinkaan. Toivoisinkin, että tämäntyyppistä argumenttia ei noin yleisesti käytettäisi, etenkin kun sen eteen tehtiin kohtuullisen suuri työ tuolla Euroopan parlamentissa, että nimenomaan tämäntyyppiset rajaukset siellä pystyttiin pitämään.

Vielä haluaisin muistuttaa kollegoja siitä, että meillähän on olemassa niin sanottu yhdistelmä lupa, jossa tämä työlupa ja oleskelulupa on yhdistetty, ja se on yksi tällainen elementti, jolla on pyritty tätä byrokratiaa vähentämään. Tämäkin olisi hyvä muistaa. Se ei liity sinällensä kausityöntekijöihin eikä ICT:hen, mutta se on yksi näistä keinoista, joilla on jo py-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

rittä helpottamaan sitä, että olisi mahdollisuus tulla työhön ja oleskelemaan kolmansista maista EU-alueelle.

Puhemies Maria Lohela: Vielä kolme debattipuheenvuoroa ennen kuin mennään keskustelussa sitten eteenpäin: edustajat Juvonen, Heinäluoma ja Zyskowiec.

15.11 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä hallituksen esityksessä asian valmistelusta kerrotaan, että asiaan on saatu erilaisia näkemyksiä ja ne ovat vaihdelleet voimakkaasti ja olleet osittain myös ristiriitaisia. Olisiko, ministeri, teillä kertoa jotakin, mitä siellä on — tätä on ilmeisesti aika paljonkin nyt sitten muutettu alkuperäisestä. Täällä on tullut puheenvuoroissa jo esille, että perussuomalaiset kannattavat työvoiman lupaharkinnan ja tarveharkinnan voimassaoloa edelleen, ja sosiaaliturvan nostitte, edustaja Essayah, esille. Minä kysyisin kuitenkin vielä ministeriltä: onko tässä jonkinlaista periaatteellista ongelmaa siinä, että tämä avaisi suomalaisen sosiaaliturvan kolmansista maista tuleville työntekijöille turhan laajana ja avokätisenä?

Edustaja Lindtman, puhuitte puheenvuorossanne turvallisuudesta, se on yksituumaisuutta. Se on todellakin sitä, ja perussuomalaiset teemat ovat olleet työtä, turvaa ja toivoa — ja ovat edelleen, ovat olleet jo vuosia. Esityksessä toki on tärkeää se, että ihmisille annetaan työtä. Minun mielestäni Suomessa työpaikka ja työvoima eivät kohtaa, ja se kohtaamisongelma [Puhemies koputtaa] pitäisi myös pyrkiä ratkaisemaan.

15.12 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin ilmeisesti on niin, että eduskunnan kannattaa tähän asiaan paneutua vähän perusteellisemmin, jotta me tiedämme, mikä nykykäytäntö on. Huomaan nimittäin keskustelussa, että tässä on aika runsas joukko väärinkäsityksiä, tai sitten ei ole kunnon tietoa siitä, mikä on nykykäytäntö.

Kun täällä edustaja Östman oli kovin huolissaan koodareista, niin koodarit saavat tulla tänne, yritys saa ottaa koodareita ulkopuolelta, ei heitä koske tämä tarveharkinta. Asian tuntijatehtävissä sama tilanne: saa yritys ottaa ihan vapaasti tänne väkeä, koska on päädytty siihen, että näillä alueilla meillä ei ole riittävää tarjontaa. Maataloudessa meillä on jo pitkään ollut tämä tilanne, että voi ottaa Eta-maiden ulkopuolelta. Sitten on eri asia, että täysin vapaata ei ole: jos siellä työttömyyskortistossa on huomattava määrä väkeä — on se sitten sairaanhoitajaa tai opettajaa tai kokkia — niin sitten ei saa ottaa. Eikö se ole aika järkevää, että ensin tarjotaan niille, jotka ovat täällä työttöminä? Muuten me joudumme maksamaan ne työttömyysturvat [Puhemies koputtaa] edelleenkin näille täällä olijoille, jotka jäävät ilman työtä.

15.13 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaalidemokraatit ovat täällä keskustelussa torjuneet jotain sellaista täyttä vapauttamista, mitä ei ainakaan kokoomuksen piirissä ole vaadittu. Edustaja Heinonen jo hyvin vastasi, mutta yritän vielä selventää heille, mistä on kyse.

Tänä päivänä on niin, että jos yrittäjä, joka on löytänyt hyvän työntekijän, jolle hän maksaa lakien ja TESien mukaista palkkaa, haluaa tämän työntekijän vakituiseksi työntekijäkseen, niin hänen on kysyttävä TE-keskukselta, olisiko tähän hommaan mahdollisesti EU-alueelta löydettävissä joku toinen henkilö tämän tilalle. [Eero Heinäluoman välihuuto] — Kyllä, edustaja Heinäluoma, näin on. — Ja kun sitten sieltä sanotaan, että ei, kyllä Suomes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

ta löytyy näitä ihmisiä, niin hän ei voi tätä työsuhdetta jatkaa. Tämä saatavuusharkinta on se, minkä haluamme pois.

Ja jottei faktoista tarvitse kiistellä, niin esimerkiksi meillä on tänä päivänä ollut turva-paikanhakijoita, jotka ovat hakeneet työperäistä oleskelulupaa, on ollut työnantaja, on ollut työntekijä, on ollut edellytykset työperäiselle oleskeluluvulle, [Puhemies koputtaa] mutta asia on kaatunut tähän saatavuusharkintaan.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Lindtman.

15.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä puhutaan siitä, minkälainen työvoimareservi meillä on käytössä, niin teoreettisesti ajatellen, ja niin kuin se asia onkin, koko EU-alueella on 20 miljoonaa. Mutta kun sitä saatavuusharkintaa tehdään — edustaja Räsänen voi korjata, jos olen väärässä — niin silloin nimenomaan katsotaan sen yrityksen rekrytointia, mahdollisuutta ja vaikeutta sillä alueella. Senhän takia meillä on alueellisesti vapautettu saatavuusharkinta tiettyjen ammattien osalta tietyissä maakunnissa, kuten esimerkiksi Uudellamaalla on tehty rakennusalan ja siivousalan osalta jo aiemmin, mistä on paljon ollutkin erilaisia näkemyksiä. Saatavuus ja harkinta — siinä ovat ne molemmat sanat.

Arvoisa puhemies! Kehotan vielä kerran katsomaan sinne Ruotsiin. Kyllä, Ruotsissa saatavuusharkinnasta luopuminen on johtanut siihen, että osa hämärämiehistä on käyttänyt sitä muun kuin varsinaisesti työperäisen maahanmuuton kanavana. Siellä on kaupattu työlupia ja niin edespäin. Tilanne on se, että Suomessa ei ole kanneoikeutta, alipalkan maksamista ei ole kriminalisoitu ja kokoomus, aina kun se hallitukseen pääsee, leikkaa niin paljon kuin mahdollista [Puhemies koputtaa] työsuojeluviranomaisten resursseja. Nykyiseen lainsäädäntöympäristöön aivan mahdoton ajatus.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi puheenvuoro ministeri Risikolle, enintään 3 minuuttia. Pyydän tulemaan tuohon puhujakorokkeelle.

15.16 Sisäministeri Paula Risikko: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan tämä on erittäin hyvää keskustelua, koska tätä keskustelua on käyty tässä matkan varrella. Minä vain muistutan teitä edelleen, jos kaikki eivät olleet silloin paikalla, kun sanoin tätä, että alkuperäinen valmistelu tehtiin siis kolmikantaisesti ja siellä ei esitetty tarveharkinnan sisällyttämistä tähän kausityödirektiivin voimaannpanoon suomalaiseen lainsäädäntöön, mutta me päädyimme sitten kuitenkin siihen juuri näistä syistä, että pystyttäisiin myöskin jossain kohtaa sitä tarveharkintaa tekemään, mutta samalla me kuitenkin teimme vähän niin kuin kompromissin siitä, että lähdetään askeltaen sujuvoittamaan näitä prosesseja, ja sitähän työnantajat nimenomaan toivovat.

Täällä kysyttiin sitten, että onko tässä nyt vaara, että tässä sosiaaliturva nyt jotenkin laajenee. Ei tässä sosiaaliturva laajene. [Antti Lindtman: Juuri näin!] Suomessa on asumisperusteinen sosiaaliturva ja sitten taas EU:ssa on työperäinen, ja näissä on aina vähän sellaista yhteensovittamista, mutta tässä se ei tule ongelmaksi millään lailla.

Sitten kun tänä päivänä vietetään valtakunnallista yrittäjän päivää, niin minä korvat höröllä kuuntelin: Kun te täällä toteatte, että yrittäjä sitä ja yrittäjä tätä, niin kyllä yrittäjä aivan varmasti haluaa osaavan henkilöstön, sellaisen, joka on nopeasti perehdytettävissä siihen hommaan ja joka haluaa tehdä sitä työtä, ja meillä vain sattuu olemaan sellaisia aloja,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

ettei löydy. Minä voisin teille kertoa vaikka kuinka paljon tuolta Närpiöstä, tomaatinviljely on hyvin pitkälle sen varassa, että saadaan kausityöntekijöitä. Maataloudessa on tällä hetkellä jo hyvin paljon sellaista työtä. [Eero Heinäluoma: Se on kaikki mahdollista nyt! — Antti Lindtman: Se on vapautettu!] — Kyllä, ja sitten on vielä, aivan niin kuin totesitte, tällaisia aluekohtaisia vapautuksia, ja tätä voidaan tehdä aivan hyvin. — Eliikkä tämä nyt koskee sitä maataloutta ja matkailua, ja sitten me tulemme vielä antamaan siitä asetuksen, joka sitten kertoo, mitkä erityiset, esimerkiksi sen maaseutualan sisällä, ovat tämän direktiivin perusteella nyt... Tarkempi luettelo kausityötä sisältävistä aloista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Eli tässä on nyt pyritty askeltaen menemään juuri siihen joustavoittamiseen mutta huomioitu kuitenkin näissä pidemmissä luvissa sitä tarveharkintaa.

Mutta vielä korostan sitä, että meidän maamme etu on se, että meillä on työpaikkoja, ja jos meillä työpaikkoja ei tule ja ole, niin ne työpaikat menevät muualle ja sinne tarvitaan sitten niitä kausityöntekijöitä. Yrittäjän päivänä haluan muistuttaa siitä, että kyllä yrittäjä varmasti haluaa kaikista osaavimman työntekijän, ja mitä nopeammin, sen parempi, ennen kuin lumet kerkeävät sulaa tai tomaatit mädäntyä. [Antti Lindtman: Loppu oli asiaa!]

Puhemies Maria Lohela: Ja puhujalistalle.

15.19 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Jos ensin käyn ihan itse tätä hallituksen esitystä läpi ja sitten laajennan hieman näkemystä tuonne saatavuusharkinnan puolelle, mistä tässä salissa nyt on aika paljon puhuttu ja mistä myös näyttää meillä eniten olevan epäselvyyksiä, mitä sillä itse asiassa nyt sitten tarkoitetaan.

Tässä hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi tämä tavoite todella selkeyttää ja yhdenmukaistaa työvoiman maahanmuuttoa ja liikkuvuutta ja niitä koskevia säännöksiä, ja nämä tavoitteet ovat täysin perusteltuja. Viime vuosina tästä on käyty paljon keskustelua, millä tavalla me pystymme myös helpottamaan tätä työvoiman maahanmuuttoa ja edistämään sitä niin EU-alueella kuin myös sitten Suomessa. Ja on aivan selvää, että Suomessa me tarvitsemme tulevaisuudessa työperäistä maahanmuuttoa ja me tarvitsemme tänne osaavaa työvoimaa ja erityisiä osaajia.

No, sitten on hyvä mennä tähän tilanteeseen, mikä meillä tällä hetkellä on. Tällä hetkellä meillä työperäinen maahanmuutto kasvaa jatkuvasti. Vertailukohdaksi on hyvä ottaa vuosi 2016, jolloin myönnettiin 5 770 oleskelulupaa työnteon perusteella, ja todella tämä myönteisten päätösten osuus oli 82 prosenttia. Ei siis voida vetää johtopäätöksiä, että työperäisen oleskeluluvan saaminen olisi jotenkin ylivoimaisen vaikeaa, jos 82 prosenttia kaikista päätöksistä on myönteisiä. Ja näiden työperäisten oleskelulupahakemusten määrä on ollut siis noususuunnassa jo usean vuoden ajan.

Sitten katsotaan, millä perusteella oleskelulupa täällä myönnetään. Työperäiseen maahanmuuttoonhan kuuluu ensiksikin se, että oleskelulupa myönnetään yrityksen palvelukseen, jolloin työtehtävä voi kyllä muuttua. Tällöin vältetään siltä ongelmalta, jonka edustaja Kontula täällä nosti esille, että voiko kokki toimia tiskaajana. Jos toimii saman yrityksen sisällä ja on siihen saanut luvan, niin voi toimia. Sitten on toinen lupatyyppi, missä annetaan lupa siihen tiettyyn työtehtävään, jota on tullut Suomessa hoitamaan, ja jos sattuu saamaan paremman tarjouksen vaikkapa seuraavalta työnantajalta samasta työtehtävästä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

niin voi siihen työhön suoraan siirtyä. Ja kun monesti me tätä keskustelua käymme juuri siitä näkökulmasta, onko mahdollisuus saada tänne asiantuntijoita, niin muistuttaisin, että edelleen esimerkiksi erityisasiantuntijoille tai vaikkapa tutkijoille meillä on nopeampi oleskeluluvan myöntämiskäytäntö kuin — paljon puhutaan näistä matalapalkka-aloista — esimerkiksi siivoojille tai vaikkapa kaupan myyjille. Ja erityisasiantuntijoiden osalta on hyvä muistaa — otin ihan varmuuden vuoksi esille vuosien 2015 ja 2016 tilastot — että Suomesta vuonna 2015 on haettu erityisasiantuntijan oleskelulupaa yhteensä 988 kertaa ja niistä myönteisiä on ollut 985 lupaa. Ainoastaan kolme erityisasiantuntijan lupaa hakenutta henkilöä on saanut kielteisen päätöksen, siis kolme tästä joukosta. 2016 vastaava luku oli yhteensä 1 010 hakemusta, ja niistä myönteisiä oli 992 ja 18 kielteisiä.

Tämä on tämä mittaluokka, mistä me puhumme nyt. Kun me puhumme tästä työperäisestä maahanmuutosta, niin on hyvä käydä tämä kokonaisuus läpi. Keskeisimmät alat, missä meillä kielteisiä päätöksiä tulee, ovat sitten yleisesti juuri näitä aloja, joissa meillä työvoimaa niin Suomessa kuin sitten EU- ja Eta-alueilla on yllin kyllin tarjolla, ja silloin yleensä puhutaan esimerkiksi näistä niin kutsutuista vähemmän palkatuista aloista. Yleisimmät syyt näihin kielteisiin oleskelulupapäätöksiin ovat joko puutteellinen kielitaito tai epäselväksi jäänyt henkilöllisyys oleskelulupaa haettaessa. Eli minkä takia saa kielteisen päätöksen? Joko ei ole kielitaitoa, tai oleskelulupahakemus on muuten puutteellinen. Tässä ne suurimmat syyt.

Ja sitten, kun katsotaan tätä oleskelulupien myöntämisaikaa, kun siis tälläkin hallituksen esityksellä pyritään siihen, että pystytään näitä prosesseja nopeuttamaan, mikä on täysin, täysin oikea tavoite, ja niin pitää tehdä, tällä hetkellä meillä esimerkiksi erityisasiantuntijan oleskeluluvan myöntäminen kestää 37 päivää, siis 37 päivää. Julkisuudessa on keskusteltu siitä, että täällä kestää neljä kuukautta saada oleskelulupa. Se ei aivan pidä paikkaansa, vaan sitten, kun katsotaan näitä alakohtaisesti, siellä, missä meillä on suurimmat aikakestot näissä oleskeluluvissa, ne liittyvät elinkeinon harjoittamiseen ja muuhun työntekoon. Näissä menee paljon kauemmin aikaa.

Sitten on hyvä todella vielä käydä tämä alueellinen harkinta läpi. Eli tälläkin hetkellä, jos meillä jollakin alueella on tarvetta jollekin työvoimalle, sillä alueella voidaan tehdä ratkaisu, että tätä saatavuusharkintaa ei sovelleta. Näin on tehty esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla, jossa koodareita täytyy saada palvelukseen nopeammin — siellä TE-toimistojen päätöksellä saatavuusharkintaa ei tarvitse soveltaa, siellä yritys voi palkata sellaisen koodarin kuin se haluaa — ja näin on Uudellamaalla tehty siivoojien osalta ja esimerkiksi rakennusteollisuuden osalta. Ja kun tällainen tarve sitten alueelle tulee, niin on aivan selvää, että on järkevää, että alueella voidaan katsoa, että jos näihin ammatteihin tarvitaan työvoimaa ja sitä työvoimaa meiltä ja EU- tai Eta-alueelta ei löydy, niin voidaan myös tuoda muualta, ja silloin voidaan tästä saatavuusharkinnasta poiketa.

Vielä lopussa käyn näitä Ruotsin esimerkkejä läpi. On ihan totta, että kun Ruotsissa 2008 tämä saatavuusharkinta poistettiin, siellä hakemusten määrä on kasvanut. Tämä on aivan selvää. Missä on näkynyt eniten kasvua? Sitä on näkynyt niin siivousalalla kuin rakennusalalla. Sielläkään keskeinen kasvu ei ole tullut mitenkään tänne asiantuntijaporttaaseen, mitä aina näillä puheilla halutaan eniten vauhdittaa. Ruotsissa todella moni toimija on tullut siihen johtopäätökseen, että näin vain sattuu olemaan, että yleensä etukäteisvalvonta tulee halvemmaksi kuin jälkikäteisvalvonta. Ja siellä on jouduttu lisäämään valtavasti resursseja myös tähän jälkikäteisvalvontaan, koska väärinkäytöksiä on esiintynyt, ja väärinkäytökset liittyvät niin työlupien laittomaan kauppaan kuin suoraan ihmiskauppaan ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

myös siihen, että työperäisen maahanmuuton väylää käytetään humanitäärisessä perusteessa.

Elikkä sen sijaan, että puhumme tästä työperäisestä maahanmuutosta, kaikki tarmo kannattaa todella keskittää siihen, millä me pystymme näitä oleskelulupaprosesseja lyhentämään, jotta me saamme nopeammin sen päätöksen, oli se sitten myönteinen tai kielteinen, koska se on niin tämän hakijan kuin työnantajan ja myös Suomen etu. On selvää, että tulevaisuudessa tarvitsemme enemmän ulkomaista työvoimaa, ja tässä varmasti on sellaisia toimenpiteitä, joita voidaan tehdä, kuten esimerkiksi tämä hallituksen esitys, jota me nyt käsittelemme.

15.28 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhden erityisen kohdan ottaisin tuosta edellä olleesta erittäin hyvästä ja asiantuntevasta puheenvuorosta esille: sen, että tähän kaikkeen liittyy juuri se, että nämä työsuhteet, joita tälläkin hallituksen esityksellä ollaan tekemässä, edellyttävät valvontaa. Erityisessä asemassa tässäkin kohtaa ovat ne erityisasiantuntijat, jotka työskentelevät Suomessa. Meillä viranomaisilla on kaksi erilaista käytäntöä: TE-keskuksen kautta luvan saaneilta edellytetään kuitenkin tietyntäsoista palkkaluokkaa, mutta sitten Maahanmuuttovirasto hyväksyy sen, että on noin 3 000 euron kuukausiansiot, kun työskentelee Suomessa, vaikka EU:n sininen kirja edellyttää 4 000 euron vähimmäiskuukausipalkkaa. Eli kun meille tulee ulkomaalaista työvoimaa — on heille luvattu työpaikka, tai tulevat he tänne sitten ehkä seuraavassa prosessissa hakemaan töitä omaan ammattiinsa nähden — pitää muistaa, että valvonta on niiden työntekijöiden etu ja myös se, että yritykset ovat edelleen samassa kilpailuasetelmassa.

Puhemies Maria Lohela: Ja puhujalistalle.

15.29 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen puheenvuoro oli erittäin huojentava. Luojan kiitos meillä on hallintovaliokunta, jossa on edustajat, jotka paneutuvat näihin asioihin ja tietävät, mikä on tilanne, ettei olla vain sen varassa, että "musta tuntuu ja jostain joku sanoo jotakin". Se, että tiedetään nykytila ja nykykäytäntö, on jo huomattava askel eteenpäin tämän asian ymmärtämisessä.

Tässä keskustelussa tänään ja julkisessa keskustelussa vielä enemmän on ollut paljon sellaista kiihkoa, että nyt pitää saada rajat auki ja meno reteäksi. Sitten kun menee tuonne ja katsoo, mikä on se todellisuus, niin ikävä kyllä nämä paljot puheet työvoimapulasta ovat tosi rajatulla alueella olevia ilmiöitä — tosi rajatulla alueella. Meillä on edelleenkin pääongelma se, että meillä on melkein puoli miljoonaa ihmistä vailla työtä, kun katsotaan koko avoin työttömyys — paitsi ne, jotka ovat työnhakijoita, myös ne, jotka ovat koulutuksessa tai harjoittelussa tai muissa erityisissä toimissa, puhumattakaan sitten niistä, jotka ovat vetäytyneet pois työmarkkinoilta sen takia, että työtä ei ole saatavissa.

Olen sen verran pitkämuistinen, niin kuin edustaja Viitanenkin, että muistan, milloin tämä edellinen keskustelu käytiin — en tiedä, kuinka moni muu täällä muistaa. Tämä ei ole nimittäin ensimmäinen kerta, kun tästä asiasta tässä salissa puhutaan. Se oli vuonna 2007, jolloin meillä oli Matti Vanhasen porvarihallitus — silloinkin muuten porvarihallitus. Ja sehän päätti, että nyt kun on päästy demareista eroon, pannaan ovet auki, ja perustettiin oikein maahanmuuttoministeri. Siihen tuli muuten Astrid Thors. Sitten päätettiin, että nyt alkaa tämä juhla. Ja mitä tapahtui? Niin kuin usein ennenkin, talous kääntyi laskuun ja oltiin tekemisissä nopeasti kasvavan työttömyyden kanssa. Sitten tapahtui ilmiö, että maahan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

muuttoministeri Astrid Thorsin, joka oli pantu tekemään hallituksen yhteistä politiikkaa, hylkäsi ensimmäisenä "Pyhä Pietari" — kokoomus tuli ja sanoi, että eihän meillä ole mitään tekemistä 2008 kuntavaalien jälkeen tämän maahanmuuttopolitiikan [Puhemies koputtaa] avaamisen kanssa ja että tämä on ihan jostain kumman syystä Astrid Thorsin ikio-ma idea. Sitten hänet ristiinnaulittiin...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Heinäluoma, haluatteko jatkaa täältä pöntöstä?

...vaikka kyseessä oli hallituksen yhteinen politiikka. Epäilen, että nyt on käymässä samalla tavalla.

15.31 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan kiitoksia edustaja Joona Räsä-selle erittäin hyvästä ja hyviä esimerkkejä sisältäneestä puheenvuorosta. Minä luulen, että tämä keskustelu lähti tai ne väärinymmärrykset lähtivät liikenteeseen ehkä siinä vaiheessa, kun mielestäni edustaja Heinonen totesi, että työluvut tulee poistaa — jos nyt oikein kuulin. Hän sanoi, että työluvut tulee poistaa. Siinä vaiheessa rupesin miettimään, että hetko-nen, että siis eihän tällä nyt ole saatavuusharkinnan kanssa mitään tekemistä ja tarkoittiko hän todellakin työilupia vai saatavuusharkinnan poistamista, koska vaikka saatavuushar-kinta poistettaisiin, niin sehän ei tarkoita sitä, etteikö Suomeen kolmansista maista tulevil-la työntekijöillä edelleen pidä olla työilupaa. Joona Räsänen hyvin esitti sen, minkälaisiin taas hankaliin käytäntöihin ja väärinkäytöksiin se saattaa omalta osaltaan olla johtamassa. Mutta ihan tosiaankin täytyy ihmetellä sitä, että tällä hetkellä täältä oppositiosta tuntuu löy-tyvän melkein eniten kannatusta tälle hallituksen esitykselle tässä muodossa kuin se on.

Tiedän, että tämä saatavuusharkinta, joka ikään kuin on vähän niin kuin kylkiäisenä täs-sä tullut tähän keskusteluun mukaan, varmasti jakaa näkemyksiä. Omassakin ryhmässä tie-dän, että on näkemystä, jossa ajatellaan, että sen voisi purkaa. Itse kuulun niihin, jotka ajat-televat näin, että tällä tavalla ikään kuin vähitellen ja tiettyjä toimialoja tarkkaillen, niin kuin jo tällä hetkellä tapahtuu, meidän on hyvä edetä tässä asiassa. Meillä on aloja, joilla on todellakin suuri huutava pula osaavasta työvoimasta, mutta sitten, niin kuin täällä on tuotu esille, olisihan se kummallista ottaa ulkopuolelta työntekijöitä, jos meillä samalla alalla on kotimaassa työttömiä ihmisiä. Siinä mielessä voi sanoa, että tätä hallituksen esitystä voi hyvin tukea.

Edustaja Myllykoski täällä myöskin nosti esille sen tärkeän asian, että tämä valvonta kuuluu myös näihin kysymyksiin. Rehellisen yrittäjän etu on, että meillä on hyvä valvonta. Jos haluaa olla suomalaisilla markkinoilla kilpailemassa samoilla ehdoilla ja haluaa voit-taa urakoita, niin on todella tärkeää, että pelataan samoilla säännöillä, ja sen takia tämä val-vonta on tässä asiassa tärkeää. — Ehkä ihan muutaman sanan tulen sanomaan vielä sieltä puhujapöntöstä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Sitten vielä liittyen tähän sosiaaliturvakysy-mykseen, niin kuin jo aiemminkin totesin, kun alle neljän kuukauden työskentely täällä Suomessa ja oleskelu ei laukaise tätä sosiaaliturvaa, meidän asumisperusteista sosiaalitur-vaamme, niin siinä mielessä valtaosan kohdalla täällä Suomessa työskentelevistä työnteki-jöistä, jotka tulevat esimerkiksi maatalouden kausitöihin ja vastaaviin, ei tule tapahtumaan näitä kysymyksiä, joita sitten muutoin kyllä esimerkiksi lapsilisien ja kotihoidon tuen ul-komaille maksamisen kohdalla tulee jo ihan siis EU-maista tulevien työskentelijöitten koh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

dalla. Mutta kun se oleskelu täällä Suomessa tapahtuu alle neljän kuukauden ajan, niin silloin meillä ei ole tämäntyyppistä ongelmaa. Siinä mielessä voisi sanoa, että tämän asian kanssa tehtiin tosi paljon töitä Euroopan parlamentissa, että tämä rajausta saatiin juuri sillä tavoin, että Suomen sosiaaliturva ei laukea. Sitä oli erittäin vaikea selittää monien muitten maitten edustajille, minkä tähden meillä ei voi sanoa, että heti ensimmäisestä työpäivästä lähtien mansikanpoimija saa koko suomalaisen sosiaaliturvan paletin käyttöönsä, ja tämä oli semmoinen tärkeä rajausta, mikä siellä saatiin tehtyä.

Mutta sitten vielä viimeisenä asiana tämä ICT eli sisäiset siirrot.

Tämähän tuli sen takia, että tämä niin sanottu blue card elikkä tämä tällainen asiantuntijoitten sinisen kortin systeemi osoittautui mahdottoman toimimattomaksi elikkä näitä asiantuntijoita ei todellakaan sen perusteella ole juurikaan saatu EU-alueelle. Muistelen niin, että silloin kun — no, oli sitten hyvä tai huono — Stephen Elop tuli johtamaan Nokian, esimerkiksi hän ei olisi tämän blue cardin edellytyksiä täyttänyt. En tiedä, olisiko se sitten suomalaiselle teollisuudelle ollut parempi, että näin tällä hänet oltaisiin voitu torpata, vai eikö, mutta joka tapauksessa se kertoo siitä, minkälaisia vaatimustasoja oltiin asetettu siihen blue card -korttiin. Siinä mielessä tämä ICT ehkä on parannus, että se mahdollistaa näitten yritysten sisällä tapahtuvat siirtymiset maasta toiseen, mutta epäilen, että tämäkin on aika kankea systeemi. Tähän liittyi sellaisia pelkoja, että Intiasta esimerkiksi koodareita siirretään yrityksen sisällä tai eurooppalaisesta yhtiöstä perustetaan tytäryhtiö ihan sen tähden Intiaan, että sieltä saadaan halpoja koodareita asiantuntijoina siirrettyä sitten EU-alueella sijaitsevaan varsinaiseen pääpaikkaan. Siinä mielessä näitä rajoituksia ja, voisiko sanoa, työehtoihin liittyviä pykäläiä sinne kyllä kiristettiin.

Se, mikä itselleni on vielä jäänyt vähän epäselväksi, on näitten sisäisten siirtojen niin sanottu eteenpäin siirtäminen elikkä se, kun henkilö tulee johonkin tiettyyn maahan ja hänellä on mahdollisuus siirtyä toiseen EU-maahan saman yrityksen sisällä, jäikö siihen sitten jotakin sellaista, joka edelleenkin ehkä vaatisi parempaa valvontaa. Voiko tämä johtaa sellaiseen tietynlaiseen kierrätykseen, jossa sitten kenties se ensimmäiseksi vastaanottanut yritys on tosiasiallisesti vastuussa vaikkapa sitten siitä, että oleskeluun siellä EU-alueella jostain syystä tulee joitain ongelmia tai esimerkiksi joitain väärinkäytöksiä? Minkä maan vastuun piirissä silloin ollaan? Tämä itselleni jäi vielä epäselväksi. En ole kerinnyt hallituksen esitystä siltä osin vielä katsoa loppuun.

Mutta niin kuin täällä edustaja Heinäluoma totesi, varmasti ihan hyvä, että tämän hallituksen esityksen kautta meille nyt tulee tämä keskustelu ylipääntänsä siitä, minkälaisilla ehdoilla tänä päivänä Suomeen voidaan tulla kolmansista maista, toisaalta EU-maista, mitkä työsuhteet, minkä pituiset työsuhteet aukaisevat meidän sosiaaliturvaamme, mitkä eivät. Nämä ovat tosiaan avoimilla työmarkkinoilla hyvin tärkeitä kysymyksiä käydä läpi ja selkeyttää myös eduskunnassa.

Sitten tämä saatavuusharkinta itsessään on ikään kuin oman esityksensä paikka, jos siihen hallitus päättyy. Mutta täällä kun näitä toiveita joittenkin edustajien suusta kokoomuksesta kuuntelin, niin ajattelin, että on se nyt aika erikoista, jos lähdetään toisen lainsäädännön kautta avaamaan joku sellainen paketti, joka vaatii ihan oman lainsäädäntönsä, niin että en ihan ymmärtänyt niitä alkukeskustelussa käytettyjä puheenvuoroja sieltä suunnalta. Mutta luulen, että tosiaan tämä lausahdus, jossa todettiin, että työlupia ei enää tarvittaisi tulevaisuudessa, ehkä aiheutti osaltansa tämän hämmingin, mihin sitten tässä keskustelussa ajautuimme. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

15.38 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kaikille edustajakollegoille. Harvoin näkee tällaista keskustelua, jossa voimme varsin yhtenäisinä seisoa tämän hallituksen erinomaisen esityksen takana — paljon kritiikkiä se ei ole saanut osakseen. [Eero Heinäluoma: Paitsi kokoomus!]

Meillä on varmasti kaikilla yhteinen tavoite siitä, että ensisijaisesti pyritään saamaan työttömille suomalaisille töitä, mutta samalla on muistettava se, että aina se ei ole mahdollista. Suomi on aina tarvinnut ulkomaista työvoimaa, ja Suomi tulee aina myös tarvitsemaan ulkomaista työvoimaa, ja sen työvoiman liikkuvuus on varmistettava.

Mitä taas tulee tähän tarveharkintaan, on tietysti aivan selvää, että työvoiman tarve tunnetaan kaikista parhaiten siellä alueilla, ja silloin kun on krooninen tarve työvoimalle, täytyy uskaltaa luopua siitä tarveharkinnasta tiettyjen alojen suhteen. Se olisi äärettömän tärkeää, että viranomaiset voivat itsenäisesti tehdä siellä alueilla näitä ratkaisuja, ja tähän täytyy pyrkiä.

Kaksi toimialaa on noussut tässä keskustelussa esille, niin maatalous kuin matkailu, jotka ovat molemmat itselleni äärettömän tärkeitä aloja, ja on aivan selvää, että kumpikaan näistä aloista ei toimisi, ellei ulkolaista työvoimaa olisi sinne saatavissa. Mutta tietysti sitten samalla on muistettava tämä valvonnan tarkeys. Meidän on pidettävä siitä huolta, että millekään tällaiselle alalle, jolla käytetään paljon ulkolaista siirtotyövoimaa, ei muodostu minkäänlaisia väärinkäytöksiä eikä myöskään sitten pimeitä työmarkkinoita.

Haluan tässä vaiheessa nostaa esille yhden tällaisen kausityöläisten ryhmän, ulkomaiset marjanpoimijat, joiden osalta on kyllä todettu, että kaikki ei kaikilla yrityksillä ole aivan kunnossa. Siihen valvontaan on ehdottomasti panostettava ja myös siihen, millä tavalla nämä poimijat Suomessa toimivat. Esimerkiksi kotimaakunnassani Lapissa yksi kesän suurimpia puheenaiheita oli se, että siellä oli syyllistytty jopa sellaiseen pyhäinhäväistykseen, että hilloja oli poimittu raakana ja varsineen — ja se ei missään tapauksessa ole hyväksyttävää. Pelisääntöjen täytyy olla kunnossa, ohjeistusten kunnossa ja sopimusten kunnossa tämän työvoiman osalta.

15.40 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Siis sinänsä yleisiltä puitteiltaan varmasti tämä lakiesitys on ihan kannatettava siinä suhteessa, että on järkevää, että yhdenmukaistetaan tämän työperäisen maahanmuuton pelisääntöjä. Se, mikä tässä myös on järkevää, on se, että tässä pidetään sisällä nykyiset niin sanotut hyvät käytännöt, joita minun mielestäni edustaa tämä kuuluisa saatavuusharkinta, eli se on tässä lakiesityksessä sisällä.

Keskustelu siltä osin on mielestäni ollut hyvää, että täällä on tuotu esiin tarvetta nopeuttaa prosesseja ja tuotu esiin valvonnan tärkeyttä, valvontaresursseja — kaikki nämä ovat tärkeitä asioita — ja minäkin yhdyn siihen näkemykseen kyllä, että esimerkiksi edustaja Joona Räsänen puheenvuoroa oli ilo kuulla juuri siksi, että se antoi paljon uutta ihan faktatietoa meille kaikille, ja nämä ovat juuri sellaisia asioita, että niissä täytyy olla faktatiedon päällä, ja täällä eduskunnassa niitä täytyy käydä huolellisesti kaiken kaikkiaan läpi.

Mutta, puhemies, on ihan pakko nyt palata siihen alkuperäiseen kysymykseeni, koska vaikka edustaja Zyskowiezia tämä minun hämmennykseni kovasti tuntui hymyilyttävän, sille on valitettavasti syynsä. Sille on syynsä. Se hämmennys tulee nyt täsmälleen siitä, että vaikka täällä sanotaan, että täällä nyt kaikki yhteisvoimin voivat olla tämän takana, niin samaan aikaan, kun hallitus antaa esityksen, joka sisältää saatavuusharkinnan, sitten kokoomuksen edustajat vuorotellen lähtevät siitä irtautumaan, ottavat irtioton hallituksen esityksestä. [Anders Adlercreutz: Ei kaikki!] Ja voisin kyllä sanoa, että esimerkiksi keskustan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

kannoista [Eero Heinäluoma: Ei erkkikään ota selvää!] täällä esitetyn perusteella — aivan oikein, edustaja Heinäluoma — ei kyllä erkkikään ota selvää. Eli ne tulevat kyllä nyt vähän sieltä ja täältä: toisaalta on hyvä ja seisomme takana, mutta toisaalta tarvitaan tätäkin.

Ja sitten, puhemies, valitettavasti sinisiä täällä nyt ei ole kauheasti näkynyt, [Lea Mäkipään välihuuto] ja en tiedä, vaivaako vielä kesäuupumus suurinta osaa ryhmää. — On hyvä, että edustaja Mäkipää on täällä paikalla kuuntelemassa.

Mutta kaiken kaikkiaan, [Puhemies koputtaa] puhemies, ei ainakaan minulle kovin selvä nyt ole hallituksen linja tämän tärkeän, ison asian suhteen, ja siksi olisin toivonut [Puhemies koputtaa] myös oppositiosta käsin vähän selvennystä asiaan.

15.43 Anders Adlercreutz r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Regeringens proposition är välkommen men vi behöver mera. On ehdottoman hyvä asia, että tämän esityksen myötä helpotetaan suomalaisten yritysten mahdollisuuksia saada työvoimaa kausiluonteisesti. Mutta tämä ei kuitenkaan riitä. Hallituksen 72 prosentin työllisyystavoite on karkaamassa tulevaisuuteen. 31 000 ihmistä työllistyi viimeisen vuoden aikana, mutta se merkitsee lähinnä kosmeettista kasvua, joka ei kerro nopeasta kasvusta tai dynaamisesta taloudesta. Se on ilmentymä tilanteesta, jossa työmarkkinoiden katsotaan olevan nollasummapeli: yhden onni on toisen onnettomuus, eli yhden ihmisen työllistyminen merkitsee potkuja jollekin toiselle. Uusia yrityksiä syntyy edelleen liian verkkaisesti, ja kansainväliset suuryritykset perustavat konttoreitaan mieluummin naapurimaihin.

Kääntäkäämme jälleen kerran katseemme Ruotsiin. Ruotsissa todettiin reilut kymmenen vuotta sitten, että työn tarjonnan kasvattaminen lisää työllisyyttä, ja näin on myös käynyt. Samoihin aikoihin Ruotsissa poistettiin työperäisen maahanmuuton saatavuusharkinta. Työllisyysaste on Ruotsissa näiden toimenpiteiden seurauksena 75 prosentin pinnassa, ja Tukholma voittaa Helsingin 125—19, kun vertaillaan kansainvälisten suuryritysten konttoreiden sijainteja. Miksi näin on? Suomi on kansainvälisille toimijoille, ja toki kotimaisillekin, edelleen liian jäykkä toimintaympäristö. Yhä kansainvälistyvässä maailmassa, jossa tavara ja tieto siirtyvät esteittä yli rajojen, ei ole perusteltua sitoa työpaikkoja ihmisten kansallisuuteen. Miksi emme torjuisi aivovuotoa avaamalla ovet aidosti, ilman ehtoja ja palkkarajoja, myös ulkomaalaisille osaajille, osaajille, jotka maksavat veroja, tuovat yhteyksiä vientimarkkinoille ja jotka näin nostavat yritysten kilpailukykyä? Andreas Hatzigeorgiun ja Magnus Lodefalkin Örebron yliopistossa 2013 tekemät tutkimukset osoittavat, että ulkomaalaistaustaisen työntekijän palkkaamisen ja viennin kasvun välillä on olemassa suora yhteys.

Arvoisa puhemies! Asettukaamme hetkeksi yrityksen kenkiin. Jos yksi maa tarjoaa ympäristön, jossa voi joustavasti palkata mahdollisimman hyvän työntekijän, on hän sitten kotimainen tai ulkomaalainen, ja toinen ei tätä tee, on vaaka jo lähtökohtaisesti kallistunut joustavamman maan puolelle. Tästä huolimatta EU-, Eta-alueen ulkopuolisen työvoiman saatavuusharkinta on vieläkin Suomessa todellisuutta — todellisuutta, joka ei perustu analyysiin siitä, mikä tekisi Suomesta mahdollisimman kilpailukykyisen, vaan niukkaankin eturyhmäajatteluun ja osaoptimointiin kokonaisuuden kustannuksella. [Eero Heinäluoma: Niin kuin useimmissa EU-maissa!] Tämä on ensimmäinen asia, jonka kasvuyritykset ottavat puheeksi, kun kysyn heiltä, miten Suomesta tehtäisiin houkuttelevampi paikka heille kasvaa. Se on ensimmäinen asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

Ärade talman! Trots regeringens målsättning om att höja sysselsättningsgraden till 72 procent, en nivå som — märk väl — ligger långt under den nordiska nivån, låter åtgärderna vänta på sig. Det förslaget som nu diskuteras är bra, men det är bara ett litet steg. Det stora problemet är det att behovsprövningen av arbetskraft som kommer utanför EU—Eta-området fortfarande är verklighet i Finland. Det här baserar sig inte på en analys av vad som skulle göra Finland så konkurrenskraftigt som möjligt utan på snävt intressegruppstänkande och en deloptimering på bekostnad av helheten.

Arvoisa puhemies! Mikään ei viittaa siihen, että nykyinen linja saatavuusharkinnan suhteen olisi suomalaisille työntekijöille eduksi. Nykyisellä linjalla emme suojele suomalaista palkkatasoa, emme houkuttele tänne uusia yrityksiä emmekä paranna kotimaisten yritysten kasvuedellytyksiä tai kansainvälistymispyrkimyksiä. Emme myöskään paranna huoltosuhteitamme tai toimi tavalla, joka olisi viennillemme eduksi. Jos hallitus on vakavissaan esittamiensä työllisyystavoitteiden osalta, mitä minulla ei ole mitään syytä epäillä, on saatavuusharkinta poistettava mahdollisimman nopeasti.

15.48 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy nyt sanoa edustaja Pia Viitaselle, että kyllä minä yhdyin tähän hämmennykseen elikkä tartun myös siihen samaan kauhaan, mitä te pidätte kädessänne, ja ihan aiheellisesti mielestäni, koska kyllähän täällä tänään on salissa kuultu se, että työluvut — vai onko se sitten tarveharkinta — haluttaisiin poistaa juurikin hallituspuolue kokoomuksen suunnalta. Ja eihän tässä nyt kyllä kovin vanha ja viisas konkari tarvitse olla, kun tietää, että nämä heitot ja esitykset tarkoittavat yleensä sitä, että pinnan alla kytee: ei savua ilman tulta. Varmasti esityksiä tähänkin suuntaan ollaan vielä antamassa, elikkä näitä heittoja annetaan ja katsotaan sitten, mikä on lopullinen hallituksen esitys ja mitä sitten tulee tapahtumaan.

Minusta on ihan hyvä, että Suomessa niillä aloilla, joilla puuttuu työntekijöitä, työntekijöitä on käytettävissä. Minä katsoisin kuitenkin myös hieman peiliin näissä asioissa, miten meidän koulutuspolitiikkaamme on Suomessa viety eteenpäin. Emme me ole olleet heillä silloin, kun on ymmärretty, että me tarvitsemme esimerkiksi koodareita: Heitä nyt vasta koulutetaan, peruskoulussa alkaa koodaaminen. Kyllä sen informaatioteknologian osaamisen pitäisi olla ihan joka koulussa tapahtuvaa, ja saisimme sitten niitä osaajia. Toinen on tämä maatalousammatti ja maatalouslomittajat. Kyllä sielläkin koulutuksessa on paljon tapahtunut muutoksia — ei ainoastaan koulutuksessa vaan myös palkassa. Eli palkka on liian pieni ja huono, ja se ei kyllä kannusta sitten suomalaisia tarttumaan siihen talikonvarteen, se on ihan totuus.

Kannan huolta erityisesti myös kielitaidosta ja siitä, että jos kausityöhön tullaan sitten Suomeen, esimerkiksi ihmisten pariin otetaan vaikka hoitoalalle tai sosiaaialalle tai tällaiselle, missä tarvitaan kieltä, niin kyllähän sen kielitaidon pitäisi olla jollakin tavalla hallussa, elikkä ei englannilla joka paikassa pärjää.

Ja erityisesti erittäin hyvää yrittäjän päivää kaikille Suomen yrittäjille. Ilman yrittäjiä eivät pyörät pyöri. Kyllä meidän täytyy tehdä toimia edelleen sen eteen, että me saamme niitä työpaikkoja, ja sen tekevät yrittäjät. Sitä emme me täällä oikeastaan tee, vaan yrittäjä luo työpaikan ja hakee sitten sen työntekijän.

15.50 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan kausityöntekijöille erillislakia, jossa työlupajärjestelmä olisi kolmiportainen. Lyhyet luvat saisi ilman saata-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

vuuteen liittyvää työsuhteen harkintaa, keskipitkät luvat tulisivat Maahanmuuttoviraston arvioinnilla ja pitkät sitten normaalin TE-toimiston arvioinnin perusteella. Laki periaatteessa on kannatettava ja parannus meidän työmarkkinajärjestelmään, mutta siihen liittyä kuitenkin muutamia semmoisia kysymyksiä, joita mielestäni on syytä pohtia.

Ensimmäinen niistä on, että jo nyt me tiedämme, että erilaiset oleskelustatukset luovat Suomen työmarkkinoille hierarkioita, jotka näkyvät myös työsuhteissa ja työsuhteiden ehdoissa. Me emme tiedä, miten järjestelmän monimutkaistaminen entisestään — ja niinhän käy silloin, kun erillislakeja lähdetään säätämään — vaikuttaa näihin hierarkioihin ja työolupien ja oleskelustatusten kautta tapahtuvaan työmarkkinoiden eriytymiseen.

Toinen pohdittava kysymys on, mikä on Maahanmuuttoviraston kompetenssi arvioida työsuhteita. Eli käytännössä sellaista arviointia, johonka TE-toimistot ovat erikoistuneet, tehtäisiin myös Maahanmuuttovirastossa, jossa todennäköisesti tällä hetkellä ei juurikaan ole sentyypistä asiantuntemusta.

Kolmas kysymys, jota pohdin nyt tässä hiukan pitempään, on tämä saatavuusharkinnan säilyttäminen. Täällä tuli aikaisemmin useita viittauksia Ruotsin esimerkkiin. Ruotsissa vuonna 2008 saatavuusharkinta poistettiin. Tämä on tosi ongelmallista, koska saatavuusharkinnan vaikutuksista ruotsalaiseen järjestelmään ei ole varsinaisesti olemassa sellaista tutkimusta, jonka perusteella me voisimme arvioida esimerkiksi sitä, mitenkä Ruotsin kokonaan toisella lailla toimivat työmarkkinat suhteessa suomalaisiin työmarkkinoihin vaikuttavat siihen, millaisia tuloksia yksittäisellä toimenpiteellä on. Sen sijaan me kuitenkin voimme sanoa yksittäisiä huomioita siitä, millaisia johtopäätöksiä on mahdollista tehdä Ruotsin esimerkin pohjalta.

Ensinnäkin vuoden 2008 jälkeen Ruotsissa ulkomaalaisen työvoiman määrällinen kasvu on tapahtunut sellaisilla aloilla, jotka Etelä-Suomessa eivät ole saatavuusharkinnan piirissä, jotka ovat olleet aikaisemmin saatavuusharkinnan piirissä ja joilla ei ole saatavuusharkinnan poiston jälkeen tapahtunut merkittävää ulkomaalaisen työvoiman kasvun lisäystä. Tämä antaa syyn olettaa, että ulkomaalaisen työvoiman kasvun syynä on jokin muu tekijä kuin saatavuusharkinta.

Toinen asia, jonka pitäisi olla selvä kaikille, jotka ovat jossain vaiheessa ihmiskauppatutkimukseen ja sen rinnakkaisrikostutkimukseen perehtyneet, on se, että ihmiskaupasta tai erittäin vakavista työperäisistä hyväksikäyttörikoksista ei voi tehdä määrällisiä arvioita sillä perusteella, mikä on poliisin tietoon tuleva määrä. Se, mitkä ovat poliisin tai viranomaisen tietoon tulevat rikostilastot tämäntyyppisissä rikoksissa, kertoo enemmän siitä, millaiset kanavat viranomaisilla on sille kentälle, missä tällaisia rikoksia tapahtuu, ei suinkaan siitä, minkä verran näitä rikoksia yhteiskunnassa esiintyy.

No, minä henkilökohtaisesti oman tutkimustyöni perusteellakin oletan, että keskeinen syy, minkä takia tässä suhteessa saatavuusharkinnan alaista ja saatavuusharkinnasta luopunutta järjestelmää ei voi verrata toisiinsa, on se, että oikeastaan keskeisin ja tärkein keino saada tietoa tämäntyyppisestä hyväksikäytöstä on työntekijöiden omat kertomukset — se, että työntekijä tai ääritapauksessa ihmiskaupan uhri joko ottaa itse yhteyttä viranomaisiin tai järjestöihin tai sitten jossakin kohtaamisessa näiden kanssa paljastaa joutuneensa tällaisen hyväksikäytön uhriksi. Viranomaisilla, ay-liikkeellä tai kansalaisjärjestöillä ei ole mitään realistista mahdollisuutta mennä työsuhteen sisään tarkastelemaan sen tosiasiallisia ehtoja, jos joko työntekijä ei ole halukas kärehtämään työnantajaa tai työntekijän riippuvuus työnantajasta on niin suuri, että hänelle on edullisempaa vaieta kuin riitauttaa järjestelmä jollakin lailla. Saatavuusharkinta tuottaa juuri tällaisen mekanismin, jossa sille työn-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

tekijälle se riski, jos hän jollakin lailla riitaannuttaa asian suhteessa työnantajaan, on niin suuri, että hänen kannattaa toimia näin vain poikkeustapauksessa. Useimmissa tapauksissa — jopa joissakin sellaisissa, joissa kaikki viranomaiset ovat yksimielisiä siitä, että todennäköisesti kysymys on ihmiskaupasta, vähemmistä rikoksista nyt puhumattakaan — henkilöllä ei työsuhteen päätyttyä ole mahdollisuutta jäädä Suomeen todistamaan tai peräämään omia palkkasaataviaan. Jos työnantaja ei sinusta tykkää ja olet täällä saatavuusharkinnan alaisella luvalla, niin se tarkoittaa, että sinun täytyy poistua maasta työsuhteen päättyessä.

Merkittävällä tavalla saatavuusharkinta, joka on alakohtainen, tarkoittaa myös sitä, että sinä et voi ajatella vaihtavasi alaa jonkun toisen työnantajan palvelukseen ja sieltä käsin sitten perääväsi näitä oikeuksia. Me tiedämme ei-saatavuusharkinnan piirissä olevien ulkomaalaisten työntekijöiden kohdalta, että tyypillisesti näitä erilaisia puuttuvia palkkasaatavia ja muita epäkohtia työsuhteessa aletaan periä vasta jälkikäteen myös silloin, kun kysymyksessä ei ole ei-saatavuusharkintatilanne, koska sitä riskiä ei haluta työsuhteen vallitessa ottaa, koska riippuvuussuhde on niin suuri. Silloin kun kysymys on saatavuusharkinnasta, tätä mahdollisuutta ei siis ole. Tästä syystä minä en myöskään näe kovin järkevänä, niin kauan kuin meillä on saatavuusharkinta, vaatia kauheasti lisää resursseja viranomaisille näiden asioiden selvittämiseen ja penkomiseen, kun minä en yksinkertaisesti usko, että siitä on yhtään mitään hyötyä. Siitä on hyötyä, että viranomainen on tavoitettavissa silloin, jos meillä on henkilö, jolla on valmiutta ja uskallusta puhua kohtaamastaan hyväksikäytöstä, mutta niin kauan, kuin me teemme lainsäädännöllä tähän kynnyksen, siitä ei ole hyötyä.

Toinen iso ongelma, mikä liittyy tähän saatavuusharkintaan, koskee Suomessa jo olevia. Me tiedämme aikaisemmilta vuosilta, että noin kolmannes saatavuusharkintaa edellyttävistä työluupihakemuksista tehdään Suomesta käsin. Tällainen tilanne tulee vastaan esimerkiksi silloin, jos henkilö on työllistynyt täällä aikaisemmin jonkun muun työhön oikeuttavan oleskelustatuksen alla, esimerkiksi on ollut täällä opiskelijana taikka on ollut perhesiteen perusteella oikeutettu työskentelemään Suomessa tai turvapaikanhakija. Näissä tilanteissa henkilö on saattanut työskennellä Suomessa vaikka vuoden, olla toistaiseksi voimassa olevassa kokopäiväisessä työsuhteessa ja nyt hänen pitäisikin hakea työluupaa. Siinä yhteydessä hänen työnantajansa pitäisi laittaa se hänen työpaikkansa avoimeen hakuun nettiin 10 päiväksi todistaakseen, ettei siihen löydy koko EU- ja Eta-alueelta ketään muuta halukasta tekijää, mikä totta kai on epäreilua sen työntekijän kannalta. En minäkään tykkäisi, jos minun toistaiseksi voimassa olevaa työsuhdetta laitettaisiin avoimeen hakuun joillekin muille, ja toki se on ikävää myös sen työnantajan kannalta, joka myös joutuu maksamaan tästä prosessista. Tämä johtaa myös siihen, että meillä pysyy paperiton harmaa sektori vireänä, koska kynnyksiä tietoisesti virallisille työmarkkinoille tulemiseen on tehty.

Minun mielestäni tärkeätä, kun näistä asioista keskustellaan, on ymmärtää se, että ulkomaalainen työvoima ei ole jossain Aasiassa odottamassa tänne pääsyä, vaan se on täällä meidän keskellämme, ja että siihen liittyy tällä hetkellä paljon väärinkäytöksiä ja hyväksikäyttöä meidän yhteiskunnassamme ja osittain me olemme itse tuottaneet lainsäädännölläkin niitä rakenteita, jotka ylläpitävät tätä hyväksikäyttöä, ja että myös suomalaisen työntekijän etu on se, että suomalaisilla työmarkkinoilla kilpailevat kaikki samoilla työehdoilla ja epämääräiset lain- tai työehtosopimusten vastaiset työjärjestelyt saadaan kitkettyä ja että meidän tulisi toimia tässä talossa sen eteen. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

16.01 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Keskustelin tässä joku aika sitten erään maakuntani kokoomuslaisen yrittäjähenkilön kanssa. Keskustelimme lapsiperheiden tukemisesta ja päivähoitomaksuista. Hänen asenteensa oli aika tyrmäävä ja kielenkäyttö todella karskia lapsiperheitä kohtaan. Kysyin sitten häneltä, kenen hän oikein kuvittelee tulevaisuudessa tekevän kaikki työt Suomessa, jos emme tue lapsiperheitä ja heidän arkeaan. Hän vastasi, että no, ulkomaalaiset otetaan tekemään työt Suomessa. Pidin hänen ajatuksiaan ja hänen asennettaan aika käsittämättöminä, mutta tänään tässä keskustelussa olen kyllä huomannut, että tämä onkin kokoomuksen ihan yleinen linja.

Olen antanut itseni ymmärtää, että kyse on loppupelissä haluttomuudesta maksaa ihmisille säällistä palkkaa. Meillähan löytyisi kyllä suomalaisia työttömiä maatalouslomittajiksi ja siivoojiksi, jos työstä maksettaisiin sellainen palkka, jolla ihminen pystyy itsensä ja perheensä elättämään. Maatalouslomittajan peruspalkka on noin 1 700 euroa kuukaudessa ja siivoojan noin 1 500 euroa. Kokinkaan peruspalkalla ei elätetä itseään täällä pääkaupunkiseudulla asumisen kalleuden vuoksi.

Päivähoitomaksut Suomessa ovat myös tulppa ottaa vastaan työtä, jossa on matala palkka. Maksujen osalta joutuu kuitenkin siihen ylimpään luokkaan, ja monilapsisissa perheissä päivähoitomaksut voivat olla jopa 700 euroa kuukaudessa siitä maatalouslomittajan palkasta.

Työttömyyden ratkaiseminen [Puhemies koputtaa] ei ole helppoa... — Arvoisa puhemies! Onko 3 minuuttia täältä paikalta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: 2 minuuttia, edustaja, ja jos haluatte jatkaa, voitte tulla tänne puhujapöytäntöön. — Olkaa hyvä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Puhemies! Työttömyyden ratkaiseminen ei ole helppoa, mutta minusta ollaan menossa siitä, mistä aita on matalin, jos me liian helposti hyvinkin tavanomaisiin ammatteihin otamme Suomen ulkopuolelta työntekijöitä, vaikka meillä Suomessa on työttömiä. Palkka on myös suomalaisten yritysten keino houkutellessa työntekijöitä, myös maatalouslomittajia, siivoojia ja kokkeja, joista tässä tänään on enimmäkseen puhuttu. Sipilän hallitus ei ole helpottanut esimerkiksi maatalouslomittajien löytymistä pienentäessään kikyn myötä heidän palkkaansa entisestään.

Arvoisa puhemies! En myöskään edelleenkään usko sitä, että rakennusallalle ei löytyisi suomalaisia tekijöitä. Yhä edelleen on niitä vilunkiveikkoja, joiden yrityksissä paperilla on tehty asialliset työsopimukset, mutta palkkapäivänä työntekijän kanssa mennään pankki-automaatille ja ulkolainen työntekijä joutuu antamaan osan palkastaan takaisin yrittäjälle.

Puhemies! Näin yrittäjän päivänä haluan erityisesti kiittää niitä rehellisiä suomalaisia yrittäjiä, jotka maksavat asiallisesti palkat säädösten ja TESien mukaan. Vilunkiveikkojen toiminta vie näiltä rehellisiltä yrittäjiltä työtä, ja työsuojelupiirien valvontaosastoja on sen vuoksi yhä vahvistettava, kuten tässä keskustelussa on jo usein sanottu.

16.05 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Myös omasta puolestani toivotan yrittäjille hyvää yrittäjän päivää. Tänään tulikin sieltäpäin postia ja muistutettiin, että pk-yrittäjät työllistävät Suomessa miljoona työntekijää.

Haluaisin kuitenkin vielä muistuttaa siitä asiasta, että kellään ei varmaan ole mitään sitä vastaan, että palkataan ihmisiä sellaiseen tarpeeseen, johon ei löydy työntekijöitä. Sen ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

kia peräisin myös hallitukselta hieman lisätoimia, jos ajatellaan, että meillä on 46 000 alle 25-vuotiasta nuorta työttömänä. Perussuomalaiset ovat ehdottaneet muun muassa tämmöistä tukea kustannuksiin sille ajalle, muuttoavustusta, joko pysyvää tai väliaikaista, esimerkiksi koeajaksi tai tämmöisen keikkatyön ajaksikin voisi ajatella. Voi olla näin, että henkilöllä on kahden asunnon loukku eikä kannata lähteä. Täytyisi aina miettiä, kun puhutaan työllisyysasteen korotuksesta, myös sitä, keitä me sitten työllistämme, miten meidän työllisyysaste Suomessa nousee, jos tilanne on se, että suomalaisia on koko ajan enemmän työttömänä mutta saamme ulkomaalaisia työhön. Minulle ei nyt oikein tuo logiikka avautunut.

Oikeastaan on nyt hyvä, kun ministeri Risikko tuli tänne paikalle. Te aikaisemmin sanoitte, että perussuomalaiset ovat olleet tekemässä näitä esityksiä. Nyt minä haluan tässä korostaa sitä, että perussuomalaisten ryhmä on heitetty ulos hallituksesta kesäkuussa ja te jatkatte uuden ryhmän kanssa. He vastaavat osaltaan siitä aukosta, mikä meiltä jäi. Perussuomalaiset eivät ole näitä tekemässä, vaan näitä tekevät aivan muut henkilöt. Me olemme monista asioista eri mieltä, ja hallituksen esitys on niin kauan aikaa ministeriössä kuin sen kaikki ministerit hyväksyvät, triossa esimerkiksi. Me emme ole olleet hyväksymässä näitä teidän esityksiänne. Ja vielä todettakoon se, että ne neuvottelijat, jotka silloin ovat olleet, ovat nyt sinisissä, ja kaikkia esityksiä ei todellakaan, suurintakaan osaa, ole käyty — isoistakaan asioista — hyväksyttämässä [Puhemies koputtaa] meidän eduskuntaryhmällä. Todettakoon tämä nyt selvästi, että me emme ole niihin sidottuja.

16.08 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! On suuri ilo ja kunnia puhua tässä uudessa vanhassa eduskuntasalissa, joka on intiimimpi, rauhallisempi ja arvokkaampi kuin väliaikainen salimme, ja minusta tämä keskustelukin on osoittanut, että myös keskustelu on täällä arvokkaampaa kuin useimmissa tapauksissa tuolla väistötiloissa. Jotenkin se henki on tarttunut jopa minuun sillä tavoin, että yritän etsiä niitä yhdistäviä tekijöitä näissä eri puheenvuoroissa, joita tänään on käytetty, koska minusta näyttää siltä, että nämä erot ovat ehkä enemmän semmoisia symbolisia kuin aivan tosiasiallisia — jos oletetaan, että enemmistö täällä salissa kuitenkin on sitä mieltä, että osaajien maahanmuutto on paitsi toivottavaa myös välttämätöntä hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden turvaamiseksi. On tietysti niitä, jotka teeskentelevät, että tämä ei ole välttämätöntä tai suotavaa, ja silloin he vain vaikeuttavat tilannetta epä- ja ennakkoluuloja viljelemällä. Mutta jos yhteinen tarkoituksemme on harkittu, hallittu, hyväksyttävä ja tehokas työperäinen maahanmuutto, niin etsitään siihen yhteisiä ratkaisuja. Mieleeni tuli tämän keskustelun perusteella kompromissin aineksia ainakin viisi.

Ensinnäkin saatavuusharkinnan ei tarvitsisi aina olla pääsääntö, vaan sen voisi viranomaisen aivan itse, hyvin perustein, erikseen todeta.

Toisekseen ylipäätään työluvan hakemista yrityksille voi helpottaa, kuten ylipäätään työntekijän palkkaamisen ja sivukulujen osalta on onnistuttu tekemään ja yksinkertaistamaan esimerkiksi palkka.fi-tyyppisten käyttöliittymien avulla.

Kolmas tapa on se — mistä lienemme samaa mieltä — että oleskelulupien ja työlupien saamista pitäisi nopeuttaa, ja tässä tietenkin kohtuullisen ajan määritelmä [Puhemies koputtaa] voi olla vain muutamia päiviä. — Jatkan vielä lyhyesti sieltä pöntöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Aivan oikein. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2017 vp

Arvoisa puhemies! Neljäs tärkeä elementti on tietenkin se, mihin edustaja Kontula tässä vahvasti vetosi, eli se, että työntekijän etuja ja vapaata siirtymistä pitää vahvistaa, ja siihen liittyy myöskin tehokas viranomaisvalvonta. Olkiluodon työmaan tapaiset katastrofit eivät saa koskaan enää toistua Suomessa.

Ja sitten vielä viides ajatus on se, että jos haluamme tätä osaajien maahanmuuttoa vahvistaa, niin silloin tämän pitäisi koskea myöskin niitä ulkomaalaisia opiskelijoita, jotka ovat Suomessa. Ehdottoman harkitsemisen arvoinen ajatus on se, että jos on tehnyt Suomessa tutkinnon, niin saisi automaattisesti työluvan.

Tässä siis tämä viiden kohdan ohjelma, josta kuvittelisin, että voisimme löytää yhteistä maaperää sille, että edesautamme osaajien maahanmuuttoa, Suomen hyvinvointivaltion tulevaisuutta kestäväällä tavalla ja myöskin, näin yrittäjän päivänä, suomalaista yrittäjyyttä.

16.11 Lea Mäkipää si: Arvoisa puhemies! Haluan myös todeta, että tänä päivänä on täällä maassamme kolme—neljäsataatuhatta työtöntä mutta samalla työllisyys on parantunut ja vienti vetää eli meillä on työvoimapula. Työ ja työntekijä eivät välttämättä kohta. Niin kuin täällä on todettu kahden tunnin aikana, on semmoisia ammatteja, ettei nyt tällä hetkellä suomalaisista löydy näitä työntekijöitä.

On kysytty, mikä on sinisen eduskuntaryhmän kanta tähän hallituksen esitykseen. Mielestämme me kannatamme täysin tätä hallituksen esitystä. Vaikka en ole itse tätä kovin perin pohjin lukenut, niin kyllä tämä esitys tarkoittaa sitä, että tässä on selkeät pelisäännöt niin työnantajalle kuin työntekijöille. On puhuttu, että viime vuonna on tullut lähes 6 000 työntekijää — kyllä minäkin sitä peräänkuulutan, että kun tänne tulee sitten tuolta kolmannelta maasta tai tulee mistä tahansa, niin kyllä sen palkan pitää olla sama kuin mitä täällä suomalaiselle maksetaan. Sitten on käyty keskustelua, että mitenkä pystytään kontrolloimaan, ettei ole sitä halpatyövoimaa.

Mutta kaiken kaikkiaan tämä hyvä hallituksen esitys saatavuusharkintoineen mielestämme on askel eteenpäin, ja sininen eduskuntaryhmä kannattaa tätä esitystä.

16.13 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Nyt, kun ministeri saapui paikalle: Tuossa omassa puheenvuorossani vähän aprikoin yhtä kohtaa, joka todennäköisesti löytyy täältä hallituksen esityksen perusteluista. Muistan sen keskustelun, joka käytiin sisäisistä ICT-siirroista, nimenomaan siitä tilanteesta, kun maasta toiseen siirrytään. Siitä silloin Euroopan parlamenttissakin käytiin keskustelua — myöskin jäsenmaitten kesken neuvostossa — onko siinä sitten joitakin sentyyppisiä tekijöitä, jotka mahdollisesti erilaisiin väärinkäytöksiin saattavat avata portteja. Siellä olivat nämä intialaiset koodarit jonkunlaisena esimerkkinä, että heistä tehtäisiin tämmöisiä erityisasiantuntijoita, joita sitten siirrettäisiin ikään kuin yrityksen sisäisinä siirtoina maasta toiseen, ja myöskin se, että heitä olisi sitten mahdollista myöskin edelleen siirtää seuraavaan maahan EU-alueella. Elikkä ihan ministerille kysymys: onko tähän kysymykseen tässä hallituksen esityksessä otettu kantaa elikkä tähän maasta toiseen siirtymiseen sen jälkeen, kun ollaan tultu EU-alueelle sisäisen ICT-siirron perusteella?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.